

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

ANALIZA POSLOVANJA PODJETJA

KOMPAS, d. d.

Ljubljana, februar 2004

BARBARA KOTAR

IZJAVA

Študent/ka _____ izjavljam, da sem avtor/ica tega
diplomskega dela, ki sem ga napisal/a pod mentorstvom

_____ in dovolim objavo diplomskega
dela na spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis:

KAZALO

UVOD	1
1. Predstavitev podjetja Kompas, d. d.	3
1.1. Predstavitev turistične panoge	3
1.2. Predstavitev podjetja Kompas, d. d.	4
2. Analiza poslovnih sredstev	8
2.1. Analiza stalnih sredstev	8
2.1.1. Obseg in struktura stalnih sredstev	8
2.1.2. Odpisanost osnovnih sredstev	10
2.2. Analiza gibljivih sredstev	10
2.2.1. Obseg in struktura gibljivih sredstev	11
2.2.2. Hitrost obračanja obratnih sredstev	12
2.3. Analiza zaposlenih	13
2.3.1. Število in struktura zaposlenih	13
2.3.2. Dinamika zaposlenih	18
2.3.3. Izkoriščenost delovnega časa	19
3. Analiza poslovnih funkcij	21
3.1. Analiza produkcije in prodaje	21
3.1.1. Analiza lastne produkcije	21
3.1.2. Analiza incoming poslov	22
3.1.3. Analiza outgoing poslov	23
3.2. Analiza financiranja	23
3.2.1. Obseg in struktura obveznosti do virov sredstev	23
3.2.2. Stopnja kapitalizacije in zadolženosti	25
3.2.3. Analiza finančne stabilnosti	26
4. Analiza poslovnega uspeha in uspešnosti	29
4.1. Analiza poslovnega uspeha	29
4.1.1. Prihodki	30
4.1.2. Odhodki	30
4.1.3. Dobiček in njegova delitev	31
4.2. Analiza poslovne uspešnosti	33
4.2.1. Dobičkonosnost	33
4.2.2. Ekonomičnost	34
4.2.3. Produktivnost	35
SKLEP	38
LITERATURA	40
VIRI	41

UVOD

Uspešno poslovanje posameznih podjetij v narodnem gospodarstvu zagotavlja tako uspešnost gospodarstva, kot tudi družbe kot celote in s tem vpliva na blaginjo ljudi, ki delujejo v določenem gospodarstvu. Zato si vsaka družba prizadeva za uspešno poslovanje podjetij.

Analizo poslovanja različni avtorji različno opredeljujejo. Lipovec meni, da je analiza poslovanja proces spoznavanja poslovanja konkretnega podjetja kot priprava na odločanje v podjetju ali v njegovih organizacijskih enotah (Lipovec, 1983, str. 9). Pučko je Lipovčevo definicijo dopolnil, saj meni, da z analizo poslovanja podjetja proučujemo predvsem ekonomski vidik poslovanja: torej, kako podjetje angažira poslovne prvine, kako jih troši in kako s tem ustvarja vrednost. Če želimo izluščiti bistvo, lahko rečemo, da je analiza poslovanja proces spoznavanja poslovanja konkretnega podjetja, ki služi za odločanje o izboljšanju ekonomske uspešnosti poslovanja tega podjetja z vidika uporabnika analize (Pučko, 1998, str. 14).

Predmet diplomskega dela je proučevanje poslovanja podjetja Kompas Turizem, d. d., oziroma kasneje Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001. V analizi sem zajela posamezne faze poslovnega procesa, poslovni izid in uspešnost poslovanja.

Namen analize poslovanja podjetja je ekonomsko določen in temelji na samih merilih uspešnosti gospodarjenja v družbeno-ekonomskem sistemu, ki se izražajo v maksimizaciji doseganja cilja gospodarjenja in maksimiziranju dosežene uspešnosti poslovanja na dolgi rok. Analiza poslovanja mora uresničiti tiste ukrepe v poslovanju konkretnega podjetja, ki bodo upravljalcem omogočili doseči kar največjo uspešnost poslovanja (Pučko, 1997, str. 4).

Cilj analize poslovanja je oceniti, kako uspešno je poslovalo podjetje Kompas Turizem, d. d., v letu 1999 in kasneje Kompas, d. d., v letih 2000 in 2001, ter na osnovi ugotovljenih rezultatov oceniti posebnosti podjetja, odkriti vzroke za obstoječe stanje in predlagati spremembe.

Pri analizi sem uporabila **metodo** razčlenbe podatkov, njihovo primerjanje in analitična odstopanja za obravnavano obdobje. Osnovni **vir** podatkov za analizo so bilance in letna poročila podjetja Kompas Turizem, d. d., in bilance ter letna

poročila podjetja Kompas, d. d. Ker se je podjetje Kompas Turizem, d. d., z letom 1999 prestrukturiralo v Kompas, d. d., se podatki iz tega leta nanašajo na podjetje Kompas Turizem, d. d., podatki iz leta 2000 in 2001 pa so od prestrukturiranega podjetja, to je Kompas, d. d. V nadaljevanju obe podjetji obravnavam pod imenom Kompas, d. d.

Podatki po posameznih letih so med seboj primerljivi zaradi izločitve inflacijskega vpliva skozi obravnavano obdobje. Pri revalorizaciji podatkov v bilancah stanja je upoštevan indeks cen življenjskih potrebščin od decembra predhodnega leta do decembra tekočega leta za vsako posamezno leto. Indeksi cen življenjskih potrebščin so: $I_{2000/1999}$ 108,9; $I_{2001/2000}$ 108,4. Podatki iz bilanc stanja so za leto 1999 pomnoženi z $1,089 \times 1,084$; podatki za leto 2000 pa z 1,084. Podatki v izkazu uspeha so popravljeni z indeksom povprečne rasti cen življenjskih potrebščin. Popravni količnik za obdobje $jan-dec2000/jan-dec1999$ je indeks povprečnih cen življenjskih potrebščin za to obdobje in znaša 108,9. Indeks za obdobje $jan-dec2001/jan-dec2000$ pa znaša 107,0. Podatki v izkazu poslovnega izida za leto 1999 so tako pomnoženi s faktorjem $1,089 \times 1,070$, za leto 2000 pa s faktorjem 1,070.

Vsekakor se popolne analize poslovanja ne more opraviti le z računovodskimi podatki. Zato sem zbrala tudi podatke iz kadrovskih in prodajnih evidenc. Prav tako sem uporabila zunanje podatke, predvsem za analizo konkurenčnih podjetij.

Diplomsko delo sestavljajo štiri poglavja, ki so razdeljena na podpoglavja. V prvem delu predstavljam značilnosti turistične panoge in zgodovino podjetja Kompas, d. d. V drugem poglavju analiziram poslovne prvine podjetja, ki jih razdelim na stalna sredstva, gibljiva sredstva ter kadrovske funkcije. V tretjem poglavju sledi analiza poslovne funkcije, ki je razdeljena na funkcijo razvoja in prodajno funkcijo. V četrtem poglavju analiziram poslovni uspeh in uspešnost podjetja. Diplomsko delo končam s sklepom, v katerem predstavim svoje ugotovitve o slabostih in prednostih, ki sem jih oblikovala z analizo poslovanja podjetja Kompas, d. d.

1. Predstavitev podjetja Kompas, d. d.

1.1. Predstavitev turistične panoge

Splošna opredelitev turizma ni lahka, saj etimološki izvor besede turizem ni popolnoma jasen. Nekateri avtorji ga iščejo med glagoli tornos (grško), tornare (latinsko), to tour (angleško) in tour (francosko), ki ponazarjajo potovanje oziroma gibanje (Florjančič, 1998, str. 33). Drugi avtorji pa trdijo, da beseda turizem izhaja iz besede tour-ist, ki je poimenovala udeležence t. i. Grand Toura. To je oznaka za velika krožna potovanja, ki so se jih z namenom učenja jezikov, bontona itd. v obdobju med 17. in 19. stoletjem udeleževali mladi evropski aristokrati in buržui (Mihalič, 1993, str. 18). Pravijo, da je definicij turizma toliko, kolikor je avtorjev, ki so ga skušali definirati. Danes prevladuje t. i. Gallenska definicija turizma, ki ga opredeli kot celoto odnosov in pojavov, ki nastanejo zaradi potovanja in bivanja oseb, za katere kraj zadrževanja ni niti glavni niti stalni kraj bivanja ali zaposlitve.

TURIZEM KOT DEJAVNOST

Turizem je postal dejavnost s številnimi ekonomskimi učinki. Zaradi njega se razvijajo nove gospodarske dejavnosti, spreminja pa se tudi struktura proizvodnje in porabe. Mednarodni turizem zaradi prelivanja sredstev vpliva tudi na mednarodno menjavo. Pri tem nastajata v grobem dve vrsti koristi: neposredne gospodarske koristi (prodaja gostinskih, prevoznih in drugih storitev ter blaga neposredno turistom) in družbene koristi, ki niso merljive z denarjem. V nekaterih državah se je zaradi turizma bistveno izboljšal gospodarski položaj.

Sodobni turizem se je razvil v množičen pojav tako med prebivalstvom sorazmerno visoko razvitih držav sveta kakor v zadnjem času tudi v številnih manj razvitih državah, katerih naravne in kulturne vrednote privlačijo mednarodne turistične tokove. Sodobni turizem je postal pojav, v katerega so vključeni ljudje različnih socialnih slojev. Z razvojem novih družbenih odnosov, predvsem z uveljavitvijo socialnih pravic in materialno blaginjo, turizem ni le več pravica privilegiranega družbenega sloja, kot je bilo to nekdanje.

Turistično privlačne naravne in kulturne vrednote, ki omogočajo razvoj različnih vrst turizma, ter bližina držav, iz katerih izvirajo najpomembnejši turistični evropski tokovi, nam omogočajo, da tudi pri nas razvijamo turizem kot pomembno

gospodarsko in družbeno dejavnost. V Sloveniji ugotavljamo, da smo srednje razvita turistična država s številnimi možnostmi za še boljši razvoj turizma. Možnosti za to imamo tako v absolutnem smislu glede na naravno danost, sedanjo stopnjo razvitosti in kadre kot tudi v relativnem smislu glede na ekonomsko učinkovitost številnih drugih gospodarskih vej doma in v mednarodnem okolju (Florjančič, 1998, str. 13).

Osnovni podatki o razvoju turistične dejavnosti nam povedo, da je bilo obdobje osamosvajanja in obdobje po osamosvojitvi Slovenije za turizem precej kritično. Tako se je število turistov in njihovih nočitev v letu 1991, v primerjavi z letom 1989 skoraj prepolovilo. Doseženi poslovni rezultati so zadoščali komaj za preživetje, ponekod pa tudi to ni bilo dovolj. Bil pa je to čas, ko se je o razvoju in vlogi turizma intenzivno razmišljalo, razvoj turizma so postavljali kot resno alternativo slovenskemu gospodarstvu.

Glavne oblike turizma v Sloveniji so:

- zdraviliški turizem,
- igralniški turizem,
- gorski in lovski turizem,
- sejemski turizem,
- kongresni turizem in
- turizem razdeljen po geografskih področjih Slovenije (primorski, notranjski, kraški, gorenjski, dolenski, belokranjski ...).

1.2. Predstavitev podjetja Kompas, d. d.

VIZIJA PODJETJA

Kompas, d. d., je mednarodno turistično podjetje, ki povezuje, proizvaja, prodaja in izvršuje potovalne storitve na mednarodnem turističnem prostoru, katerega sestavni del je tudi Slovenija.

Poslovanje temelji na znanju, kombinatoriki iskanja tržnih niš in vsestranski uporabi sodobne informacijske tehnologije. Cilj podjetja na mednarodnih turističnih tržiščih je, da s poslovanjem v mreži lastnih in pogodbenih poslovnih enot na

najpomembnejših emitivnih tržiščih na svetu ter z močno servisno mrežo v Evropi, podprto s sodobno informacijsko tehnologijo, postane eden najpomembnejših posrednikov v svetovni potovalni industriji.

V Sloveniji želi Kompas, d. d., zadržati vodilno mesto med slovenskimi potovalnimi agencijami v touroperatorstvu, receptivi in agencijskih poslih.

POSLOVNA POLITIKA PODJETJA

Poslovna politika podjetja postavlja kot prioritete:

- razvoj proizvodov in poslov, ki povezujejo več poslovnih enot, kar z učinkom sinergije prinaša najboljše rezultate,
- razpršenost poslov po številnih tržiščih in s tem zmanjšanje rizikov,
- koncentracija poslov na izbrane destinacije in izbrane dobavitelje s ciljem, da s povečano kupno močjo neprestano krepijo svoj položaj na trgu,
- hitra odzivnost na spremembe na mednarodnih tržiščih in neprestano iskanje novih tržnih niš,
- razvoj kadrov in politike visoke kakovosti storitev,
- vključevanje v mednarodne turistične tokove na načine, ki temeljijo bolj na znanju kot na kapitalu,
- izvajanje navedene poslovne politike, podprto z ustreznim interaktivnim informacijskim in rezervacijskim sistemom.

MEJNIKI V ZGODOVINI PODJETJA

Kompas, d. d., je ugledno mednarodno turistično podjetje z bogato in kakovostno ponudbo turističnih proizvodov in storitev. Od leta 1951 nadaljuje tradicijo turističnega in avtobusnega podjetja Kompas, ki je bilo ustanovljeno omenjenega leta. Od ustanovitve je skozi različne faze, danes pa ima podjetja in predstavništva po vsem svetu:

- Leta 1951 je bilo ustanovljeno turistično in avtobusno podjetje Kompas.
- Leta 1974 se je preobrazilo v Delovno organizacijo Kompas Jugoslavija z večjim številom temeljnih organizacij, med katerimi sta bili največji Kompas Inozemski turizem in Kompas Domači turizem, kasnejši podjetji Kompas Turizem, d. d., in Kompas Holidays, d. d.

- Leta 1990 se je Kompas preobrazil v Turistični poslovni sistem Kompas, ki ga je sestavljalo pet podjetij: Turizem, Rent-a-car, Mejni turistični servis, Magistrat in Hoteli.
- Leta 1990/91 je Turistični poslovni sistem Kompas zaradi krize v Jugoslaviji in neprestane lastninske preobrazbe razpadel na več samostojnih, nepovezanih podjetij. Iz sistema se je najprej izločilo podjetje Kompas Internacional, ki se je že jeseni leta 1990 registriralo kot delniška družba in pričelo z lastninsko preobrazbo. Skupaj okoli 50 majhnih podjetij d.o.o., nastalih po državah nekdanje Jugoslavije, ki jih je Kompas Internacional, d. d., v letih 1991 in 1992 dokapitaliziral in spremenil v delniške družbe, med njimi tudi Kompas Turizem, d. d., in Kompas Holidays, d. d. Kompas Internacional, d. d., je postopoma opustil vse turistične dejavnosti in se tudi sicer umaknil iz poslovanja. Med tem so ugasnile tudi vse tiste neturistične dejavnosti, s katerimi se je Kompas začel ukvarjati ob koncu osemdesetih let. V ospredje sta vse bolj pričeli prodirati dve turistični podjetji, Kompas Holidays in Kompas Turizem. Kompas Turizem je od matične firme s pogodbo odkupil verigo podjetij v tujini, ki danes predstavljajo možnost širjenja na tuje trge.
- Leta 1997 sta Kompas Holidays, d. d., in Kompas Turizem, d. d., pripravila načrt za rekonstrukcijo Kompassa. Namen je bil izkoristiti sinergijske učinke obeh podjetij in se zoperstaviti konkurenci na domačem trgu in tudi v tujini.
- Leta 1999 so med obema podjetjema so obstajale trdne poslovne vezi, dejavnosti obeh podjetij so se prepletale in dopolnjevale. Tako kot na drugih področjih gospodarstva se je v turizmu pokazala potreba po konsolidaciji. Tako sta se Kompas Turizem, d. d., in Kompas Holidays, d. d., 15. julija 1999 spojila v turistično podjetje Kompas d. d. Lastniki delnic so večinoma zaposleni v podjetju. Podjetje se je odločilo, da bo obdržalo blagovno znamko Kompas Holidays, pod katero trži v Sloveniji turistične aranžmaje.

Kompas, d. d., trenutno združuje petnajst podjetij, ima pet predstavništev, tri franšizna podjetja in sedem pridruženih članic v 14. evropskih državah, ZDA, Kanadi in Avstraliji.

DEJAVNOSTI PODJETJA

Poslovanje podjetja zajema štiri osnovne dejavnosti. Te so:

- **Lastna produkcija** -- grosiranje oziroma prodaja programov množičnih potovanj in počitnic ter organizacija kongresov in prireditev v najbolj pomembnih evropskih mestih. Del mreže je tudi MOA (Mediterranean operators Association), ki je specializirana za management in storitve v sredozemskem bazenu.
- **Incoming posli** – privabljanje tujih gostov v Slovenijo. Glavna tržišča so Hrvaška, Češka, Italija, Slovenija, Madžarska in Avstrija. Izredna konkurenčnost podjetja se kaže predvsem v osrčju srednje Evrope, kjer lahko ponudi konkurenčne cene in odličen servis.
- **Outgoing poslih** – prodaja počitnic na domačem trgu, ki pa se izvajajo v tujini. Podjetje je najmočnejše na tržiščih Slovenije, Nemčije, Velike Britanije, Italije in ZDA. V Sloveniji je kot tour-operator za paketa potovanja, pod blagovno znamko Kompas Holidays, vodilno na tržišču. S prodajo letalskih vozovnic si je podjetje na tem tržišču priborilo 50-odstotni tržni delež.
- **Agencijske dejavnosti** – dejavnosti turističnih birojev podjetje opravlja predvsem v Italiji, Švici, Avstraliji, Sloveniji, Češki, Hrvaški, Nemčiji in ZDA.

BLAGOVNE ZNAMKE PODJETJA

S pripojitvijo podjetja Kompas Holidays h Kompas Turizmu sta prenehalo delovati podjetji Kompas Holidays, d. d., in Kompas Turizem, d. d. Novoustanovljeno podjetje posluje pod imenom Kompas, d.d., ter je tudi izključni lastnik znaka in blagovne znamke KOMPAS.

Blagovna znamka **KOMPAS** je zelo prepoznavna v Sloveniji in svetu. Krovna blagovna znamka **KOMPAS** je zaščitena v Sloveniji in tudi na vseh tržiščih v tujini, na katerih je podjetje prisotno. **KOMPAS HOLIDAYS** je blagovna znamka, ki ima v Sloveniji uveljavljen položaj in že dolgo prevladujoč tržni delež na slovenskem trgu. V podjetju so se odločili, da pod tem imenom nadaljujejo trženje turističnih aranžmajev v Sloveniji.

Prav tako sta v podjetju še dve blagovni znamki, ki ju podjetje prav tako trži v slovenskem prostoru. To sta **KOMPAS SKY**, pod katero se tržijo storitve letalskih

kart, in **KOMPAS AIRTOURS**, pod katero podjetje trži potovanja in počitnice po izbiri.

2. ANALIZA POSLOVNIH SREDSTEV

Sredstva predstavljajo premoženje, s katerim podjetje razpolaga. Za njihovo opredelitev so ključni trije elementi (Hočevar, Igličar, Zaman 2000, str. 35–36):

- Sredstva morajo podjetju zagotavljati trenutne in prihodnje koristi, kar je možno le, če so v obliki denarja ali jih je zanj možno zamenjati, če jih je možno prodati in če se predvideva, da se bodo uporabljala v prihodnjem poslovanju podjetja.
- Podjetje lahko s sredstvi svobodno razpolaga.
- Sredstvom se ob pridobitvi relativno lahko določi ceno oziroma vrednost.

Sredstva, prav tako pa tudi obveznosti do virov sredstev, izkazuje podjetje v bilanci stanja kot temeljnem računovodskem izkazu. Bilanca stanja se za razliko od izkaza uspeha sestavlja na določen dan in prikazuje, kolikšna sredstva so bila vložena v podjetje, ko jih je dobilo, in kako jih je naložilo.

Slovenski računovodski standardi delijo sredstva na stalna in gibljiva. Lahko jih delimo tudi z vidika njihove vloge v poslovanju na osnovna in obratna sredstva ter na finančne naložbe. Stalna sredstva vsebujejo osnovna sredstva in dolgoročne finančne naložbe, gibljiva sredstva pa obratna sredstva, kratkoročne finančne naložbe ter del dolgoročnih finančnih naložb, ki zapadejo v tekočem letu.

V nadaljevanju sem najprej analizirala sredstva (stalna in gibljiva), nato pa sem se posvetila še analizi zaposlenih.

2.1. Analiza stalnih sredstev

2.1.1. Obseg in struktura stalnih sredstev

V tabeli 1 prikazujem obseg in strukturo stalnih sredstev podjetja. Ta nam pove, da je znašala vrednost stalnih sredstev v letu 1999 milijardo in 698.463 milijonov SIT, leta 2000 se je vrednost stalnih sredstev povečala za 25,8 % glede na leto 1999 in je znašala dve milijardi in 137.691 milijonov SIT. V letu 2001 se je vrednost stalnih sredstev še povečala za dodatnih 48,3 % glede na leto 2000. Tako so stalna

sredstva v letu 2001 znašala tri milijarde in 170.428 milijonov SIT. Največjo vrednost so torej stalna sredstva dosegla konec leta 2001. Zasluga za povečanje vrednosti stalnih sredstev je v dolgoročnih finančnih naložbah, ki so se kot edina postavka v letu 2001 glede na predhodno leto povečale kar za 279,1 %.

Iz analize obsega in strukture stalnih sredstev je razvidno, da se je delež neopredmetenih dolgoročnih sredstev v zadnjih dveh letih glede na prvo leto povečal za 131 %. To spremembo je prinesla reorganizacija podjetja. Delež opredmetenih osnovnih sredstev se je iz leta v leto zmanjševal, vendar je njihova vrednost iz leta v leto rasla. Tako je bila vrednost opredmetenih osnovnih sredstev v letu 2000 glede na leto 1999 večja za 36,2 % in so se v letu 2001 glede na leto 2000 še povečala za 8,9 %.

Zanimivo je, da je bil delež dolgoročnih finančnih naložb najmanjši v letu 2000, in sicer za 47,5 % manjši kot leto poprej. V letu 2001 je delež dolgoročnih finančnih naložb presegel 30 %, ki jih je imel v letu 1999. Tako je bil v letu 2001 glede na leto 2000 večji za 279,1 %.

Skupni obseg stalnih sredstev se je iz leta v leto povečeval, kar prikazuje optimalnejše poslovanje podjetja in predvsem ugotovljeno potrebo po konsolidaciji podjetij na koncu leta 1999.

Iz tabele sta razvidna tudi obseg in struktura stalnih sredstev v panogi. Takoj je možno opaziti približno enako strukturo stalnih sredstev.

Tabela 1: Obseg in struktura stalnih sredstev podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001 ter primerjava s panogo (v 000 SIT in v %)

Postavka	Kompas, d. d.								Panoga	
	1999	%	2000	%	2001	%	I00/99	I01/00	2001	I01/00
Neoprep. dol. sred.	17.689	0,8	408.718	10,2	345.207	8,1	231,0	84,5	2.899.933	102,5
Opred. osnov sred	504.510	23,1	6687.074	17,2	748.070	17,6	136,2	108,9	19.844.041	111,8
-nepremičnine	159.573	7,3	498.068	12,5	568.427	13,4	312,1	114,1	17.603.320	112,4
-oprema, drugo	344.937	15,8	189.006	4,7	179.643	4,2	54,7	95,0	2.240.721	107,5
Dolg. fin. naložbe	667.830	30,6	350.589	8,8	1.328.946	31,3	52,5	379,1	2.751.619	191,4
Popravek kapitala	3.924	0,2	4.236	0,4	135	0,0	107,9	3,2	108.505	112,8
Skupaj	1.698.463	100	2.137.691	100	3.170.428	100	125,8	148,3	25.604.098	115,8

Vir: Bilance stanja podjetja Kompas, d. d., na dan 31. 12. v letih 1999, 2000 in 2001 ter Podatki in kazalniki gospodarskih družb RS za leto 2001 po standardni klasifikaciji dejavnosti.

2.1.2. Odpisanost osnovnih sredstev

Odpisanost osnovnih sredstev je posredni način spremljanja zastarevanja osnovnih sredstev. Zastarevanje osnovnih sredstev je namreč ekonomski pojav, ki ga ne moremo natančno meriti in ga ponavadi izražamo ravno z odpisanostjo, ta pa je v veliki meri odvisna od politike amortizacije in lahko tako bolj ali manj skazi sliko o dejanski zastarelosti osnovnih sredstev. Odpisanost osnovnih sredstev je opredeljena kot razmerje med odpisano vrednostjo osnovnih sredstev in njihovo revalorizirano nabavno vrednostjo (Pučko, 1997, str. 31).

Tabela 2: Izračun stopenj odpisanosti in neodpisanosti osnovnih sredstev podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001 (v 000 SIT in v %)

Postavka	1999	2000	2001	I00/99	I01/00
Sedanja vrednost osnovnih sredstev	522.199	1.095.792	1.093.277	209,8	99,7
Popravljen nabavna vrednost osnovnih sredstev	731.556	1.982.252	2.005.256	195,9	101,2
Stopnja neodpisanih osnovnih sredstev	71,3	55,2	54,5	77,4	98,7
Stopnja odpisanosti osnovnih sredstev	28,7	44,8	55,5	156,0	123,8

Vir: Bilance stanja podjetja Kompas, d. d., na dan 31. 12. v letih 1999, 2000 in 2001.

V tabeli 2 sem analizirala stopnje odpisanosti in neodpisanosti osnovnih sredstev. Iz tabele je razvidno, da se je stopnja neodpisanosti osnovnih sredstev vsako leto manjša. Tako je bila leta 2000 glede na predhodno leto manjša za 22,6 %. Prav tako se je v letu 2001 glede na leto 2000 zmanjšala, vendar le za 1,3 %. Nasprotno pa se je vsako leto povečevala stopnja odpisanosti osnovnih sredstev, in to v letu 2000 glede na leto 1999 za 56,0 % in v letu 2001 glede na predhodno leto za 23,8 %.

2.2. Analiza gibljivih sredstev

Gibljiva sredstva sestavljajo obratna sredstva in kratkoročne finančne naložbe. Obratna sredstva so kratkoročno premoženje podjetja, zanje je značilno obračanje. To pomeni, da hitro spreminjajo svojo obliko, saj se že v enem poslovnem procesu pretvorijo v različne druge oblike, po končnem procesu pa se zopet spremenijo v svojo začetno obliko. V toku poslovanja se obrnejo prej kot v enem letu. Kratkoročne finančne naložbe zajemajo delnice in kapitalske deleže drugih podjetij, ki jih je podjetje kupilo, da bi jih bo v kratkem roku spet prodalo in iz

porasta cen zaslužiło. Sem spadajo tudi drugim dana kratkoročna posojila (Pučko, 1997, str. 76). V okviru obravnave gibljivih sredstev bom najprej analizirala njihov obseg in strukturo, nato bom analizirala še obračanje obratnih sredstev.

2.2.1. Obseg in struktura gibljivih sredstev

Obseg in strukturo gibljivih sredstev v podjetju prikazujem v tabeli 3. Iz nje je razvidno, da je obseg gibljivih sredstev leta 2001 znašal milijardo in 725.293 milijonov, kar je za 25,8 % manj kot leta 2000, ko je bil obseg gibljivih sredstev dve milijardi in 325.022 milijonov SIT. To je bilo za kar 227,7 % več kot leta 1999, ko je obseg gibljivih sredstev znašal skromnih 709.460 milijonov SIT. V celotnem triletnem obravnavanem obdobju so imele kratkoročne terjatve iz poslovanja največji strukturni delež. Njihov delež je v letu 1999 znašal 90,2 %, v letu 2000 se je povečal na 93,9 %. Le v letu 2001 se je zmanjšal na 86,2 %. Dolgoročne terjatve so bile največje v letu 2001 in so imele strukturni delež 13,1 %. Pokazala se je značilnost podjetja Kompas, d. d. pri postavki zaloge. Ker je podjetje storitveno, nima zalog. Pojavijo se samo v letu 2000 in še takrat je bil njihov strukturni delež manjši od enega odstotka.

Tabela 3: Obseg in struktura gibljivih sredstev podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001 ter primerjava s panogo (v 000 SIT)

Postavka	Kompas, d. d.								Panoga	
	1999	%	2000	%	2001	%	100/99	101/00	2001	101/00
Zaloge	0	-	16	0,0	0	-	-	-	3.563.106	157,0
Dolg. terj. iz posl.	64.904	9,1	41.230	1,4	224.579	13,1	63,5	544,7	303.939	286,1
Kratk. terj. iz posl.	639.017	90,0	2.184.499	93,9	1.487.260	86,2	341,8	68,1	6.489.200	96,5
Denarna sredstva	5.539	0,9	99.277	4,7	13.545	0,7	1.792,3	13,6	1.805.231	101,6
Skupaj	709.460	100	2.325.022	100	1.725.293	100	327,7	74,2	12.161.476	92,2

Vir: Bilance stanja podjetja Kompas, d. d., na dan 31. 12. v letih 1999, 2000 in 2001 ter Podatki in kazalniki gospodarskih družb RS za leto 2001 po standardni klasifikaciji dejavnosti.

Pri primerjavi obsega in strukture gibljivih sredstev podjetja Kompas, d. d., s panogo hitro ugotovimo razlike pri postavki zaloge. Strukturni delež zalog pri podjetju Kompas, d. d., je v celotnem obravnavanem obdobju minimalen oziroma zanemarljiv. Za panogo pa celo velja, da se je leta 2001 glede na leto 2000

vrednost zalog povečala za 57,7 %. Razlika med panogo in obravnavanim podjetjem se kaže tudi v postavki Denarna sredstva. Ta nam kaže, da je v podjetju njihova vrednost v zadnjem obravnavanem obdobju ekstremno padla. Panogi pa se kaže rast denarnih sredstev.

2.2.2. Hitrost obračanja obratnih sredstev

Za uspešnost poslovanja je prav gotovo zelo pomembna tudi hitrost, s katero se obratna sredstva spreminjajo iz ene oblike v drugo. Večja je ta hitrost, bolj bo to vpliva na povečanje uspešnosti poslovanja. Hitrost obračanja obratnih sredstev je delno določena že s panogo, v kateri podjetje deluje, vendar pa nanjo precej vpliva tudi samo podjetje. Običajno jo merimo z dvema kazalcema. Prvi je koeficient obračanja, ki je opredeljen kot razmerje med prometom v obdobju (največkrat so to poslovni prihodki) in povprečnim stanjem obratnih sredstev, drugi pa je trajanje enega obrata, ki je opredeljen kot razmerje med številom dni v letu (običajno vzamemo 360 dni) in koeficientom obračanja (Žnidaršič-Kranjc, 1995, str. 95).

Tabela 4: Hitrost obračanja obratnih sredstev in kratkoročnih terjatev v podjetju Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001 ter primerjava s panogo (v 000 SIT)

Postavka	Kompas, d. d.					Panoga
	1999	2000	2001	I00/99	I01/00	2001
Poslovni prihodki	2.818.415	10.423.371	10.347.517	369,8	99,0	54.249.190
Povprečna obratna sredstva	988.319	1.819.154	2.549.284	184,0	140,1	20.355.750
Povprečne kratkoročne terjatve	639.017	2.184.499	1.487.260	341,8	68,0	15.287.120
Koef. obračanja obratnih sredstev	2,8	5,7	4,0	200	71,1	2,6
Trajanje obrata obrat. sred. (dni)	128	64	91	50,0	140,7	139
Koef. obračanja kratk. terjatev	4,4	4,8	6,9	109,0	143,7	3,5
Trajanje obrata kratk. terjatev (dni)	83	76	53	91,6	69,3	103

Vir: Bilance stanja podjetja Kompas, d. d., na dan 31. 12. v letih 1999, 2000 in 2001 ter Podatki in kazalniki gospodarskih družb RS za leto 2001 po standardni klasifikaciji dejavnosti.

Izračuni v tabeli 4 prikazujejo, da je bil koeficient obračanja obratnih sredstev največji v letu 2001, ko je bil za 40,7 % večji glede na leto 2000 in je obrat trajal 50 dni. Če primerjamo leto 2000 s predhodnim letom, ugotovimo, da se je hitrost

obračanja obratnih sredstev podvojila. Kar lepo prikazuje podatek, da je bilo v letu 2000 za en obrat obratnih sredstev potrebnih 64 dni, v predhodnem letu pa kar 128 dni. Hitrost obračanja obratnih sredstev se je torej iz leta v leto povečevala, kar kaže na vedno boljše poslovanje podjetja.

Prav tako, kot se je v vseh treh letih povečeval koeficient obračanja obratnih sredstev, se je povečeval koeficient obračanja kratkoročnih terjatev. Tudi ta je bil najvišji v letu 2001, in to za 43,7 % glede na leto 2000. Za svoj obrat je potreboval 53 dni. Koeficient obračanja kratkoročnih terjatev v letu 2000 glede na predhodno leto je bil višji za 9 %, kar pomeni, da se je v letu 2000 zgodil obrat kratkoročnih terjatev 7 dni prej kot v letu 1999.

Primerjava s panogo kaže, da je bil koeficient obračanja obratnih sredstev v celotnem obravnavanem obdobju v podjetju Kompas, d. d., večji. To pomeni, da so obratna sredstva potrebovala krajši časovni rok za obrat. Enako velja za koeficient obračanja kratkoročnih terjatev.

2.3. ANALIZA ZAPOSLENIH

2.3.1. Število in struktura zaposlenih

Delo je ena izmed prvin poslovnega procesa in je povezano z uresničevanjem gospodarskih ciljev. Pravimo, da je smotrno delovanje človeka, ki je zavestno in vnaprej zamišljeno. Tako so delavci in uslužbenci, ki jih ima podjetje, delovni potencial, ki ima praviloma pomemben vpliv na uspešnost poslovanja podjetja. Zaradi tega je treba spremljati in ocenjevati zaposlene z vseh tistih vidikov, ki pomembneje odločajo pri poslovanju. Ti vidiki so predvsem obseg zaposlenih in njihova značilna struktura, dinamika kadra ter izkoriščanje delovnega časa v podjetju (Pučko, 1998, str. 65).

V Sloveniji je področje upravljanja s človeškimi viri še vedno črna luknja slovenskih podjetij in s tem tudi velika ovira za globalizacijo. Podjetja bi se morala bolj zavedati, da so predvsem ljudje in njihovo znanje odločujoči v današnji konkurenčnosti vsakega podjetja (Ložar, 2002, str. 12).

ŠTEVILO ZAPOSLENIH

Obseg zaposlenih v podjetju sem analizirala na tri načine. Najprej sem analizirala obseg in strukturo zaposlenih, nato dinamiko zaposlenih in izkoriščenost delovnega časa. Spolno strukturo zaposlenih pa sem prikazala z grafom. Povprečno število zaposlenih iz delovnih ur sem izračunala tako, da sem vse opravljene ure delila z letnim fondom ur.

Iz tabele 5 je najpomembnejša ugotovitev, da se je v letu 2001 glede na leto 2000 zmanjšalo število zaposlenih, tako da je v zadnjem obravnavanem letu za 5,1 % manj zaposlenih kot v predhodnem letu. Ko primerjamo leto 2000 in leto pred njim, ugotovimo, da je prišlo do dodatnega zaposlovanja, saj je v letu 2000 podjetje zaposlilo dodatne štiri delavce. To pomeni za 2,3 % višjo zaposlenost kot v letu 1999.

Spremembe v številu zaposlenih med posameznimi leti niso velike. Če pa se poleg tega zavedamo, da je v obravnavanem obdobju podjetje kupilo še štiri turistična podjetja, ki so pred tem poslovala kot samostojne enote, je višje število zaposlenih v letu 2000 logična rešitev. Razloge za zmanjšanje števila zaposlenih v letu 2001 glede na predhodno leto lahko pripišemo reorganizaciji dela v podjetju.

Tabela 5: Število zaposlenih podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001 ter primerjava s panogo

Število zaposlenih	Kompas, d. d.					Panoga	
	1999	2000	2001	I00/99	I01/00	2001	I01/00
Število zaposlenih na dan 31. 12.	173	177	168	102,3	94,9	-	-
Pov. št. zaposlenih iz mesečnih stanj	170	177	167	104,1	94,3	-	-
Pov. št. zaposlenih iz opravljenih ur	169	172	154	101,7	80,9	6	111,1

Vir: Kadrovske evidence podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001 ter Podatki in kazalniki gospodarskih družb RS za leto 1997 po standardni klasifikaciji dejavnosti.

Dejanski delovni potencial podjetja lahko izračunamo s povprečnim številom opravljenih ur zaposlenih. Tako je iz tabele 5 mogoče tudi razbrati, da je bil delovni potencial v letu 2000 za 1,7 % višji kot v letu 1999. Zaskrbljujoče pa je dejstvo, da se je v letu 2001 delovni potencial zmanjšal za 19,1 % glede na leto 2000. Čeprav se je število zaposlenih v letu 2001 zmanjšalo za 5,1% v primerjavi z letom 2000, je tako visok odstotek zmanjšanja delovnega potenciala v istem obdobju skoraj nedopusten.

Ko primerjamo podjetje Kompas, d. d., s panogo, takoj ugotovimo, da gre za eno največjih turističnih podjetij v državi. Čeprav je v panogi trend povečevanja zaposlenih, je še vedno neprimerljiva razlika med številom zaposlenih v drugih turističnih podjetjih in podjetjem Kompas, d. d.

STAROSTNA STRUKTURA ZAPOSLENIH

Starostno strukturo zaposlenih lahko prikažemo tako, da oblikujemo starostne razrede zaposlenih do 20 let, nad 20 do 30 let, nad 30 do 40 let, nad 40 do 50 let in nad 50 let. Strukturo po dolžini delovne dobe delavca opiramo navadno na 5-letne razrede.

Tabela 6: Obseg in struktura zaposlenih podjetja Kompas, d. d., po starosti na dan 31. 12. v letih 1999, 2000 in 2001

Starost	1999	%	2000	%	2001	%	I00/99	I01/00
do 20 let	9	5,2	7	4,0	7	4,1	77,7	100,0
nad 20 let do 30 let	33	19,0	35	19,7	35	20,8	106,0	100,0
nad 30 let do 40 let	65	37,6	68	38,3	68	40,5	104,6	100,0
nad 40 let do 50 let	42	24,3	40	22,5	39	23,2	95,2	97,5
nad 50 let	24	13,9	27	15,5	19	11,4	112,5	70,3
Skupaj	173	100	177	100	168	100	102,3	94,9

Vir: Kadrovske evidence podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001.

Iz tabele 6 je tako razvidno, da ima podjetje v razredu nad 30 do 40 let največ zaposlenih v vseh treh obravnavanih obdobjih. Prav tako je v celem obravnavanem obdobju na drugem mestu starostni razred zaposlenih nad 40 do 50 let. Njegov delež se v strukturi zaposlenih giblje v povprečju 23,3 %. Tretji razred, katerega strukturni delež se vsako leto povečuje, je razred nad 20 do 30 let. Tako je v letu 2000 v primerjavi z letom 1999 delež višji za 6 %. V letu 2001 pa je število zaposlenih v istem razredu enako, vendar se je delež števila zaposlenih zmanjšal, tako to razliko v primerjavi z letom 2000 težje opazimo. Zaposlenih v razredu nad 50 let je bilo največ leta 2000, in to za 12,5 % več kot leta 1999. V letu 2001 se je delež v tem razredu zmanjšal, saj je bilo zaposlenih za 19,7 % manj delavcev kot v letu 2000. Zadnji najmanjši razred po številu zaposlenih je v vseh treh letih razred do 20 let. Ta je v prvem letu obravnavanega obdobja štel 9

zaposlenih, kar je 5,2 % v skupnem deležu zaposlenih. V letu 2000 se je strukturni delež zaposlenih v tem razredu glede na leto 1999 zmanjšal za 22,3 %. V letu 2001 je ostalo število zaposlenih v razredu do 20 let enako.

IZOBRAZBENA STRUKTURA ZAPOSLENIH

Pri ugotavljanju strukture zaposlenih po kvalificiranosti se lahko opremo na strukturo, ki je uporabljena v kolektivnih pogodbah. Naša splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo je vpeljala devet kvalifikacijskih razredov. Sama sem se odločila, da strukturo zaposlenih v podjetju glede na izobrazbo razdelim na pet razredov. Tako sem oblikovala razrede glede na dokončano stopnjo izobrazbe. Kot pojasnilo naj dodam, da sem visokokvalificirane delavce štela v skupino srednja šola, kvalificirane delavce pa v skupino osnovna šola.

Tabela 7: Obseg in struktura zaposlenih v podjetju Kompas, d. d., po izobrazbi na dan 31. 12. v letih 1999, 2000 in 2001

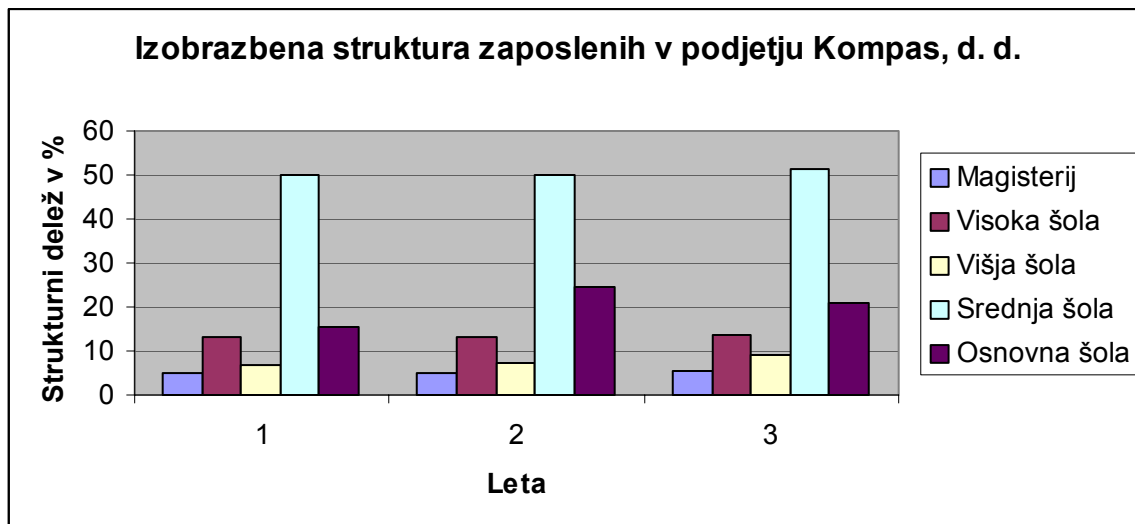
Izobrazba	1999	%	2000	%	2001	%	I00/99	I01/00
Magisterij	9	5,2	9	5,0	9	5,4	100,0	100,0
Visoka šola	23	13,3	23	13,0	23	13,7	100,0	100,0
Višja šola	12	7,0	13	7,3	15	8,9	108,3	115,3
Srednja šola	86	50,0	89	50,2	86	51,2	103,4	96,6
Osnovna šola	43	15,5	43	24,5	35	20,8	100,0	81,3
Skupaj	173	100	177	100	168	100	102,3	94,9

Vir: Kadrovske evidence podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001.

Iz tabele 7 je razvidno, da ima najvišji delež zaposlenih v podjetju srednješolsko izobrazbo. Ta delež v celotnem obravnavanem obdobju znaša nekaj več kot 50 %. Drugi najvišji delež zaposlenih pripada skupini z osnovnošolsko izobrazbo, ki je najvišji v letu 2000, saj znaša 24,5 %. Zaposlenih z visoko izobrazbo je 23, in to v vseh treh obravnavanih letih. Tako je razred zaposlenih z visoko izobrazbo na tretjem mestu, njegov strukturni delež v obravnavanem obdobju pa znaša v povprečju 13,3 %. Število zaposlenih z višješolsko izobrazbo je vsako obravnavano leto višje, tako je leta 2000 glede na leto 1999 za 8,3 % več zaposlenih z višješolsko izobrazbo. Leta 2001 se je odstotek zaposlenih z višješolsko izobrazbo prav tako povečal glede na predhodno leto, in to za 15,3 %. Najmanj zaposlenih je v razredu s končanim magisterijem. Število zaposlenih v

tem razredu je v vseh treh obravnavanih letih enako, in to je 9. Njihov delež v strukturni kvalificiranosti je v povprečju 5,2 %. Tabela prikazuje, da se je v obravnavanem obdobju najbolj zmanjšalo število zaposlenih z najnižjo izobrazbo, najbolj pa se je povečalo število zaposlenih v razredu z višješolsko izobrazbo.

Slika 1: Prikaz izobrazbene strukture zaposlenih podjetja Kompas, d. d.

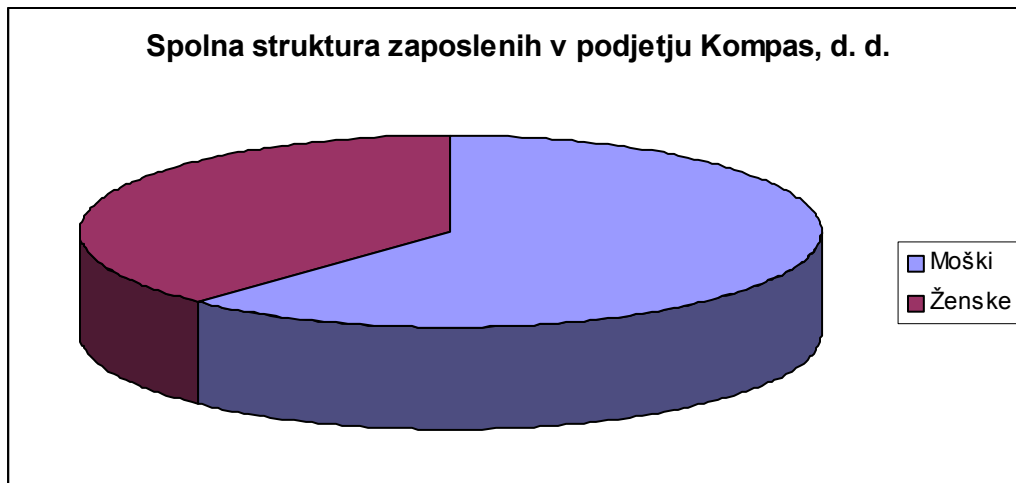
Vir: Kadrovske evidence podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001.

SPOLNA STRUKTURA ZAPOSLENIH

Spolna struktura zaposlenih se v podjetju ni spreminjala. Kot prikazuje graf na sliki 2, vidimo, da je imelo podjetje v vseh treh obravnavanih letih konstanten strukturni delež zaposlenih.

Iz grafa na sliki 2 je razvidno, da je v podjetju prevladoval moški delež zaposlenih. Ta je znašal 62 % celotnega števila zaposlenih. Tako je bil delež žensk, zaposlenih v podjetju, 38-odstoten. Kljub taki razliki v odstotkih nisem zasledila, da bi v podjetju prihajalo do spolne diskriminacije.

Slika 2: Spolna struktura zaposlenih v podjetju Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001 (v %)

Vir: Kadrovske evidence podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001.

2.3.2. Dinamika zaposlenih

Glavni pripomoček pri spremljanju in ocenjevanju dinamike zaposlenih je bilanca gibanja zaposlenih. Ta bilanca nam kaže vsa povečanja in vsa zmanjšanja števila zaposlenih v podjetju ter fluktuacijo osebja (Pučko, 1998, str. 69).

Iz bilance stanja zaposlenih je razvidno stanje zaposlenih na začetku opazovanega obdobja, število zaposlenih, ki so med obdobjem prišli v podjetje, število zaposlenih, ki so v obdobju odšli iz podjetja, ter število zaposlenih ob koncu opazovanega obdobja (Lipovec, 1983, str. 181).

Z izdelano bilanco gibanja zaposlenih ocenimo fluktuacijo zaposlenih v njej. V ta namen izračunamo bruto količnik fluktuacije:

$$\text{Bruto količnik fluktuacije} = \frac{\text{št. zamenjanega osebja v obdobju}}{\text{povprečno št. zaposlenih v obdobju}}$$

Pri ocenjevanju fluktuacije zaposlenih moramo ugotavljati vzroke zanjo. Dokler so vzroki zanjo le tisti, ki povzročajo normalno fluktuacijo (npr. upokojitve, nesreče pri delu itd.), v podjetju ni treba ukrepati. Čim vzroki za fluktuacijo niso le zunanji, torej tisti, ki povzročajo normalno fluktuacijo, je reba ukrepati. Saj notranji vzroki za fluktuacijo v podjetju povzročajo nepotrebne dodatne stroške dela.

Bilanca gibanja zaposlenih v tabeli 8 kaže, da je bilo število zamenjanega osebja vsako leto višje. Tako se je leta 2000 glede na leto 1999 delež zamenjanega osebja povečal za 50 %. Tudi leta 2001 se je odstotek zamenjanih zaposlenih povečal za 83,3 %. Največje spremembe v številu zaposlenih so se zgodile v letu 2001, ko je odšlo 10 zaposlenih, na novo pa je podjetje zaposlilo le eno osebo. Temu primerna je tudi rast bruto koeficienta fluktuacije, ki se je v letu 2000 glede na leto 1999 povečal za 50 %. V letu 2001 se je povečal še za dodatnih 100 % glede na predhodno leto, vendar je bruto koeficient fluktuacije nizek in v njem ni opaziti neto fluktuacije, ki bi za podjetje pomenila stroške, katerim bi se dalo izogniti.

Tabela 8: Bilanca gibanja zaposlenih v podjetju Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001

Postavka	1999	2000	2001	100/99	101/00
Število zaposlenih na dan 01. 01.	173	173	177	100,0	102,3
Prihodi med letom	2	5	1	250,0	20,0
Odhodi med letom	2	1	10	200,0	1000,0
Število zaposlenih na dan 31. 12.	173	177	168	102,3	94,9
Število zamenjanega osebja v obdobju	4	6	11	150,0	183,3
Povprečno število zaposlenih v obdobju	170	177	167	104,1	94,3
Bruto koeficient fluktuacije zaposlenih	0,02	0,03	0,06	150,0	200,0

Vir: Kadrovske evidence podjetja Kompas, d.d., v letih 1999, 2000 in 2001.

2.3.3. Izkoriščenost delovnega časa

Zaposleni so delovni potencial podjetja, ki ga podjetje lahko izkoristi boljše ali slabše. Kako dobro ga izkorišča, je odvisno od izkoriščenega delovnega časa, ki je na voljo zaposlenim. Tako obstaja povezava med izkoriščanjem delovnega časa v podjetju in njegovo uspešnostjo poslovanja. Zato bom kot zadnji kazalec v okviru

analize zaposlenih prikazala izkoriščenost delovnega časa. Možen koledarski sklad delovnih ur sem za vsako od obravnavanih let dobila tako, da sem povprečno število zaposlenih v podjetju pomnožila najprej s številom delovnih dni v letu, nato pa še z dolžino delavnika (8 ur). Zavedati se moramo, da bo tako izračunani kazalec nekoliko precenjeval izkoriščenost delovnega časa, saj opravljene plačane delovne ure niso nujno tudi tiste, ko so zaposleni zares delali (Pučko, 1997, str. 40). Stopnja izkoriščenosti delovnega časa se izračuna na temelju izdelane bilance sklada delovnega časa, in sicer:

$$\text{St. izkorišč. delovnega časa} = \frac{\text{št. opravljenih plačanih delovnih ur}}{\text{možni koledarski sklad delovnih ur}} * 100$$

Iz tabele 9 je razvidno, da je število plačanih delovnih ur v vseh treh letih obravnavanega obdobja približno enako, najvišje število plačanih delovnih ur je v letu 2000. Prav tako je bil možen koledarski sklad delovnih ur največji v letu 2000, razlog za to je v najvišjem številu zaposlenih v istem letu. Tako je bil možen koledarski sklad delovnih ur v podjetju leta 2000 glede na leto 1999 višji za 3,7 % in leta 2001 višji od leta 2000 za 5,3 %. Z vidika stopnje izkoriščenosti delovnega časa je možno ugotoviti, da je bila izkoriščenost delovnega časa največja v letu 2001, ko je bila za 4,8 % večja kot leta 2000. V letu 2000 je bilo izkoriščanje delovnega časa v primerjavi z letom 1999 slabše, in to za 2,2 %. Čeprav so zmanjšanja izkoriščenosti delovnega časa majhna, pa so vsekakor negativno vplivala na poslovno uspešnost podjetja v obravnavanih letih.

Tabela 9: Bilanca koledarskega sklada delovnega časa podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001

Postavka	1999	2000	2001	100/99	101/00
Število opravljenih plačanih delovnih ur	319.322	324.040	322.117	101,4	99,4
Povprečno število zaposlenih iz mesečnih stanj	170	177	167	104,1	94,3
Število delovnih dni v letu	261	260	261	99,6	100,3
Možen koledarski sklad delovnih ur	354.960	368.160	348.696	103,7	94,7
Stopnja izkoriščenosti delovnega časa (v %)	89,9	88,0	92,3	97,8	104,8

Vir: Kadrovske evidence podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001.

3. Analiza poslovnih funkcij

Analizo poslovnih funkcij delim na produkcijsko in prodajno funkcijo ter funkcijo financiranja. Ker analiziram poslovanje tipično storitvenega podjetja, se ne morem navezovati na postavke, ki veljajo za proizvodna podjetja. V podjetju ne poznajo nabavnega procesa. Vsako nastajanje storitev gre skozi dogovarjanja s poslovnimi partnerji, ki bi jih lahko enačili z nabavo materiala, vendar tako za uspele kot neuspele projekte podjetje nima primernih podatkov. Zato sem se odločila, da v analizi produkcije in prodaje opredelim in analiziram dejavnosti, na katerih podjetje temelji. Tako sem to analizo razdelila na analizo lastne produkcije, analizo incoming poslov in analizo outgoing poslov. Funkcijo financiranja analiziram po klasičnih postavkah in sicer obseg in strukturo obveznosti do virov sredstev, stopnjo kapitalizacije in stopnjo zadolženosti ter analizo finančne stabilnosti.

3.1. Analiza produkcije in prodaje

Za storitvena podjetja je vsekakor težje določiti in razčleniti produkcijsko funkcijo. Zato sem se v primeru podjetja Kompas, d. d., ki je strogo storitveno podjetje, odločila za analizo štirih osnovnih dejavnosti, s katerimi se podjetje ukvarja, seveda v časovno obravnavanem obdobju. Tako sem v nadaljevanju analizirala lastno produkcijo podjetja, incoming posle in outgoing posle.

3.1.1. Analiza lastne produkcije

Pod lastno produkcijo podjetje pojmuje prodajo potovanj in počitnic doma in v tujini. Te počitnice so oblikovane na letnem planu in so zbrane v vsakoletnem ponudbenem katalogu podjetja. Tej analizi bom dodala tudi analizo organizacije kongresov in prireditev, ki so prav tako tradicionalno vsako leto.

Iz tabele 10 je razvidno, kako se je vsako leto povečevalo število izvedenih turističnih programov. Tako je imelo leta 2000 podjetje 684 turističnih programov, iz katerih so lahko potrošniki izbirali. V primerjavi z letom 1999 je bil izbor turističnih programov za 74,4 % večji. Število organizacij kongresne dejavnosti podjetja se ne more primerjati z izborom turističnih programov. To je tudi razumljivo, saj gre pri tem le za ožji krog potencialnih kupcev. Tako je imelo podjetje leta 2000 največ organiziranih kongresov, in to kar 118, kar je za 32,5 %

več kot v predhodnem letu. V letu 2001 se je število organiziranih kongresov zopet zmanjšalo, in to za 21,3 %. Skupna lastna produkcija podjetja pa se je vsako leto povečevala. Tako je bila v letu 2000 za 66,7 % večja kot v letu 1999. V letu 2001 pa se je skupna lastna produkcija podjetja povečala za manj kot odstotek, podjetje pa je vseeno uspelo obdržati turistične programe iz preteklega leta, kar je zelo dobro.

Tabela 10: Analiza lastne produkcije podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001

Lastna produkcija	1999	2000	2001	I00/99	I01/00
Število ponujenih programov potovanj	392	684	710	174,4	103,8
Število organiziranih kongresov	89	118	93	132,5	78,7
Skupaj	481	802	803	166,7	100,1

Vir: Prodajna poročila podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001.

3.1.2. Analiza incoming poslov

Pod tem imenom podjetje pojmuje vse turistične programe, ki jih izvajajo podružnice podjetja Kompas, d. d., zunaj meja Slovenije. To pomeni, da se podjetje trudi v Slovenijo privabiti tuje turiste. Glavna tržišča za incoming posle so: Hrvaška, Češka, Italija, Madžarska in Avstrija. Gre za vse sosednje države, katerim podjetje na svojih zunanjih zastopništvih ponuja počitniške programe v Sloveniji. V tabeli 11 sem prikazala število realiziranih turističnih potovanj iz tržišč, ki so za podjetje najpomembnejša.

Tabela 11: Analiza incoming poslov podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001

Tržišče	1999	2000	2001	I00/99	I01/00
Hrvaška	22	68	87	309,0	127,9
Češka	16	32	24	200,0	75,0
Italija	198	257	213	129,7	82,8
Madžarska	19	65	50	342,1	76,9
Avstrija	204	212	267	103,9	125,9
Skupaj	459	634	641	138,1	101,1

Vir: Prodajna poročila podjetja Kompas, d. d., in njegovih podružnic v letih 1999, 2000 in 2001.

Tako je iz tabele razvidno, da so se skupni incoming posli vsako leto povečevali, saj so bili leta 2000 v primerjavi s predhodnim letom večji za 38,1 %. Leta 2001 so se tudi povečali glede na leto 2000, a sicer samo za 1,1 %. Največ incoming poslov je podjetje sklenilo z italjanskimi in avstrijskimi turisti, ki so bili v vseh treh letih dobro zastopani. Tretje mesto v strukturnem deležu pripada turistom iz Hrvaške in Madžarske. Število čeških turistov se je sicer v letu 2000 povečalo za 100 % glede na predhodno leto, vendar je bil njihov upad v letu 2001 že 25-odstoten. Incoming posli imajo manjši delež pri poslovanju podjetja Kompas, d. d.

3.1.3. Analiza outgoing poslov

Pod to dejavnostjo podjetje prodaja paketna potovanja v vseh državah, kjer ima podružnice. Poleg tega sem sodi tudi prodaja letalskih kart. Ker sem že v analizi lastne produkcije analizirala število ponujenih turističnih programov, sem v tem delu predstavila le prodajo letalskih vozovnic.

Tabela 12: Prodaja letalskih kart podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001

Letalske karte, prodane	1999	2000	2001	100/99	101/00
v Sloveniji	5.200	11.859	14.332	228,0	120,8
v tujini	7.589	8.002	6.858	105,4	85,7
Skupaj	12.789	19.861	21.190	155,2	106,6

Vir: Prodajne analize podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001.

Tabela 12 prikazuje, da je bilo v letu 1999 več letalskih kart prodanih v tujini kot doma. V naslednjem letu, to je leto 2000, se je zgodba obrnila, še bolj pa je bil preobrat očiten v letu 2001. Prodaja letalskih kart v Sloveniji se je leta 2000 povečala za 28,0 % v primerjavi s prejšnjim letom. Prav tako se je povečala v letu 2001, in to za 20,8 % glede na leto 2000. Prodaja letalskih kart v tujini je bila največja v letu 2000, ko je bila za 5,4 % večja kot v predhodnem letu. Z letom 2001 pa se je prodaja kart v tujini zmanjšala, in to za 14,3 % v primerjavi z letom 2000. Skupna prodaja kart podjetja Kompas, d. d., tako na domačem kot tudi na tujem trgu se je v celotnem obravnavanem obdobju povečevala, tako je bila leta 2000 za 55,2 % večja kot leta 1999. Tudi v letu 2001 se je prodaja letalskih kart povečala, a le za 6,6 %.

3.2. Analiza financiranja

3.2.1. Obseg in struktura obveznosti do virov sredstev

Obseg in strukturo obveznosti do virov sredstev podjetja Kompas, d. d. bom analizirala v tabeli 13, kjer sem posamezne postavke oblikovala tako, kot to predpisujejo Slovenski računovodski standardi (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 121–123).

Tabela 13: Obseg in struktura obveznosti do virov sredstev podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001 ter primerjava s panogo (v 000 SIT in v %)

Postavka	Kompas, d. d.								Panoga	
	1999	%	2000	%	2001	%	I00/99	I01/00	2001	I01/00
Kapital	126.533	5,8	572.207	14,3	657.899	15,5	452,2	115,0	7.684.327	117,6
Dolg. rezer.	0	-	0	-	0	-	-	-	1.368.123	104,1
Dolg. obvez.	177.778	8,1	219.106	5,5	852.423	20,1	123,2	389,0	5.726.777	178,2
Kratk. obv. iz fin.	1.349.538	61,8	1.634.890	40,9	1.484.309	65,0	121,1	90,8	4.303.219	92,2
Kratk. obv. iz posl.	523.572	24,0	1.572.234	39,3	1.244.701	29,3	300,2	79,2	10.983.901	87,8
Pas. čas. raz.	4.851	0,2	1.464	0,0	2.180	0,1	30,1	148,9	429.591	131,9
Skupaj	2.182.272	100	3.999.901	100	4.241.512	100	283,2	106,0	25.292.719	104,0

Vir: Bilance stanja podjetja Kompas, d. d., na dan 31. 12. v letih 1999, 2000 in 2001.

Iz tabele 13 je razvidno, da podjetje v celotnem triletnem obravnavanem obdobju ni imelo dolgoročnih rezervacij. Največji delež v strukturi obveznosti do virov sredstev je imelo v postavki kratkoročne obveznosti iz financiranja, ki so leta 2000 znašale milijardo in 634.890 milijonov SIT, kar je za 21,9 % več kot v predhodnem letu. V letu 2001 so se kratkoročne obveznosti do financiranja zmanjšale za 9,2 % glede na leto 2000. Prav tako je bila postavka kratkoročnih obveznosti iz poslovanja najvišja v letu 2000, v katerem je imela tudi najvišji strukturni delež. Tako so kratkoročne obveznosti iz poslovanja v letu 2000 znašale milijardo in 572.234 milijonov SIT ter so bile za 200,2 % višje kot v predhodnem letu. Njihova rast se je umirila z letom 2001, saj se je njihova vrednost zmanjšala za 20,8 %, prav tako se je zmanjšal njihov strukturni delež. Kapital je edina postavka v obsegu in strukturi obveznosti do virov sredstev, ki je iz leta v leto naraščala, tako strukturno kot tudi vrednostno. Leta 2001 je dosegel 15,5-odstotni strukturni delež

in je vrednostno znašal 657.899 milijonov SIT. Zadnja postavka v tabeli 13 je postavka pasivnih časovnih razmejitev. Ta v vseh treh letih ne dosega niti enega odstotka strukturnega deleža, prav tako je njena vrednost zanemarljiva.

Že na prvi pogled je strukturni delež v tabeli 13 zadnje obravnavano leto poslovanja podjetja Kompas, d. d., podoben kot v panogi. Tako so se v panogi kot tudi v podjetju so se torej povečale vrednosti postavk kapitala, dolgoročne rezerve dolgoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitve. Zmanjšale pa so se vrednost postavk kratkoročne obveznosti iz financiranja in kratkoročne obveznosti iz poslovanja.

3.2.2. Stopnja kapitalizacije in stopnja zadolženosti

Da bi lažje ugotovila, kolikšne deleže virov podjetja predstavljajo lastni in tuji viri, sem v tabeli 14 združila posamezne postavke iz tabele 13. Tako sem pri postavki lastni viri vključila kapital, pri postavki tuji viri pa dolgoročne obveznosti, kratkoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitve. V postavko tujih virov sodijo tudi dolgoročne rezervacije, vendar jih podjetje v obravnavanem obdobju nima. Tako sem lahko izračunala stopnjo kapitalizacije, ki je opredeljena kot razmerje med lastnimi viri in vsemi viri. Priporočljiva vrednost stopnje kapitalizacije je vsaj 0,5, iz česar izhaja, da stopnja zadolženosti naj ne bi presegala 0,5 (Pučko, 1997, str. 83).

Izračuni v tabeli 14 prikazujejo, da je podjetje v celotnem opazovanem obdobju dosegalo ekstremno visoko zadolženost. Ta je bila najvišja v letu 1999, ko je stopnja zadolženosti znašala 94,3 %. V letu 2000 se je glede na predhodno leto sicer zmanjšala za 9,2 %, vendar je bila še vedno ekstremno previsoka. Prav tako je bila previsoka v letu 2001, ko se je njena vrednost glede na leto 2000 zmanjšala le za 1,4 %. Iz teh podatkov je seveda jasno, da je imelo podjetje zelo nizko stopnjo kapitalizacije, ki pa se je v triletnem obravnavanem obdobju vsako leto povečevala. Tako je bila leta 2001 stopnja kapitalizacije 15,5 %.

Vsekakor lahko trdim, da podjetje ni poslovalo konservativno, saj je ekstremno presegalo vse meje normalne zadolženosti. Podjetje Kompas, d. d., se je v obravnavanem obdobju financiralo predvsem iz tujih virov.

Tabela 14: Izračun stopenj kapitalizacije in zadolženosti podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001 ter primerjava s panogo

Postavka	Kompas, d. d.					Panoga	
	1999	2000	2001	I00/99	I01/00	2001	I01/00
Lastni viri (v 000)	126.533	572.207	657.899	452,2	115,0	7.684.327	117,6
Tuji viri (v 000)	2.055.739	3.427.694	3.583.613	166,7	104,5	21.443.488	133,0
Vsi viri (v 000)	2.182.272	3.999.901	4.241.512	183,2	106,0	29.127.815	125,3
Stopnja kpitalizacije (v %) (1/3)	5,7	14,3	15,5	250,8	108,4	26,3	93,8
Stopnja zadolženosti (v %) (2/3)	94,3	85,7	84,5	90,8	98,6	73,6	103,1

Vir: Bilance stanja podjetja Kompas, d. d., na dan 31. 12. v letih 1999, 2000 in 2001 ter Podatki in kazalniki gospodarskih družb RS za leto 2001 po standardni klasifikaciji dejavnosti.

Stopnja kapitalizacije v panogi se je v zadnjem obravnavanem obdobju zmanjšala, kar pa ne velja za stopnjo kapitalizacije v podjetju Kompas, d. d.. Obenem se je stopnja zadolženosti v panogi povečevala, ravno nasprotno pa se je v obravnavanem podjetju zmanjševala.

3.2.3. Analiza finančne stabilnosti

Pri analizi razmerij med posameznimi deli sredstev in obveznosti do virov sredstev opazujemo predvsem finančno boniteto podjetja. Tako se splača analizirati finančno stabilnost podjetja in plačilno sposobnost.

Analiza finančne stabilnosti pove, koliko je podjetje sposobno poravnati vse dolgove in vrniti vložen kapital lastnikom iz lastnih sredstev ob morebitnem prenehanju poslovanja podjetja (Pučko, 1997, str. 89).

Kazalniki finančne stabilnosti podjetja so (Rozman, 1995, str. 93–94):

- kapitalska pokritost stalnih sredstev kot razmerje med kapitalom in stalnimi sredstvi,
- kapitalska pokritost dolgoročnih sredstev kot razmerje med kapitalom in dolgoročnimi sredstvi,
- dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev kot razmerje med dolgoročnimi viri in dolgoročnimi sredstvi.

Vrednost kazalnika finančne stabilnosti mora biti okrog 1, če hoče podjetje finančno stabilno poslovati. Če je vrednost tega kazalnika pod 1, bo imelo podjetje verjetno težave pri ohranjanju likvidnosti, kajti del dolgoročnih vezanih sredstev financira z dolgoročnimi viri (Pučko, 1997, str. 89).

Iz tabele je razvidno, da so vsi kazalnik finančne stabilnosti manjši od ena, kar pomeni, da je podjetje finančno zelo nestabilno. Odstopa le kapitalska pokritost dolgoročnih sredstev v letu 2000, ki znaša 1,63. Glede na to, da je podjetje v letu 1999 poslovalo negativno, so kazalniki za to leto razumljivo nizki. V letu 2000 se kazalniki finančne stabilnosti najbolj približajo optimalnim vrednostim, to je okoli ena. Vendar so se že v naslednjem letu spet spustili nižje, kar pa je tudi razumljivo, saj je podjetje slabše poslovalo v letu 2001 kot v letu 2000.

Tabela 15: Kazalnik finančne stabilnosti podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001 ter primerjava s panogo (v 000 SIT)

Postavka	Kompas, d. d.					Panoga	
	1999	2000	2001	I00/99	I01/00	2001	I01/00
Kapital	126.533	572.207	657.899	452,2	115,0	7.684.327	117,6
Stalna sredstva	1.193.953	1.450.617	2.422.358	121,4	166,9	25.604.098	115,8
Dolgoročna sredstva	667.830	350.589	1.328.946	52,4	379,0	3.055.558	238,7
Dolgoročni viri	177.778	219.106	852.423	123,2	389,0	5.726.777	178,2
Kap. pokritost stal. sred. (1/2)	0,10	0,39	0,27	390,0	0,69	0,3	-
Kap.pokritost dolg. sred. (1/3)	0,19	1,63	0,49	857,8	30,6	2,5	-
Dolg. pokritost dolg. sred. (4/3)	0,26	0,62	0,64	238,4	1,03	1,8	-

Vir: Bilance stanja podjetja Kompas, d. d., na dan 31. 12. v letih 1999, 2000 in 2001 ter Podatki in kazalniki gospodarskih družb RS za leto 2001 po standardni klasifikaciji dejavnosti.

4. ANALIZA POSLOVNEGA USPEHA IN USPEŠNOSTI

Ugotavljanje uspeha poslovanja je izredno pomembno, ker kaže na delovanje podjetja ter omogoča odpravljanje posledic in preprečevanje vzrokov, ki bi vodili v neuspešnost. Uspeh podjetja ugotavljamo za določeno obdobje. Ugotovljeni izid ter vse prihodke in odhodke prikazuje izkaz poslovnega izida (Pučko, Rozman, 1992, str. 216).

Bilanca uspeha je temeljni računovodski izkaz, ki prikazuje način ugotavljanja poslovnega izida v obdobju (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 130). Medtem ko bilanca stanja zajema vsa sredstva in obveznosti do virov sredstev v proučevanem trenutku, izkaz poslovnega izida zajema vse prihodke in odhodke v proučevanem obračunskem obdobju, ki je običajno enako koledarskemu letu.

4.1. Analiza poslovnega uspeha

4.1.1. Prihodki

S prihodki razumemo vrednost, ki jo podjetje ustvari s svojim poslovanjem v določenem časovnem obračunskem obdobju.

Pri prodajni vrednosti štejemo izdelke ali storitve za prodane, ko jih kupec prevzame. Poleg tega lahko podjetje pridobi podporo ali obresti za posojena sredstva. Zato so prihodki širši pojem prodane vrednosti (Rozman, 1995, str. 76).

Prihodke tako delimo na **prihodke od poslovanja** in **prihodke od financiranja**, ki oboji skupaj predstavljajo **redne prihodke**. Pod prihodke sodijo še **izredni prihodki**. Nadalje poslovne prihodke delimo na:

- prihodke od prodaje proizvodov in storitev na domačem in tujem trgu,
- prihodke od prodaje trgovskega blaga in materiala,
- prihodke od subvencij, dotacij, regresov, kompenzacij in
- drugih poslovnih prihodkov.

Delitev izrednih prihodkov pa je:

- prihodki, povezani s prodajo materialnih in nematerialnih naložb, in sicer tisti del vrednosti, ki je večji od odpisane vrednosti,

- presežki, ki jih podjetje ugotovi naknadno, prejete are, skesnine, penali, zamudne obresti ipd.;
- gotovinski in drugi popusti, ki so znani šele kasneje, ter pozitivne časovne razmejitve.

V nadaljevanju sem analizirala obseg in strukturo prihodkov podjetja Kompas, d. d. v tabeli 15. Iz nje je razvidno, da imajo v podjetju v vseh treh letih obravnavanega obdobja največji delež poslovni prihodki. Njihov strukturni delež je najvišji v letu 2001, ko znaša 97,2 % strukture prihodkov. Tudi tu je možno opaziti veliko spremembo, ki je nastala ob reorganizaciji podjetja ob koncu leta 1999. To prikazuje podatek, da se je vrednost poslovnih prihodkov v letu 2000 glede na leto 1999 povečala kar za 281,1 %. Večjega povečanja v letu 2001 ni opaziti. Iz analize je razvidno tudi to, da se je strukturni delež prihodkov od financiranja z vsakim novim letom zmanjševal. Vrednostno je bil največji v letu 2000, ko je bil za 228,6 % višji kot v predhodnem letu. Nato je njegova vrednost v letu 2001 glede na leto 2000 padla za 69,6 %. Najmanjši delež tako po strukturi kot po vrednosti so imeli v vseh treh obravnavanih letih izredni prihodki. Ti so bili največji v letu 2000, ko so znašali 402.226 milijonov SIT.

Tabela 15: Obseg in struktura prihodkov podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001 ter primerjava s panogo (v 000 SIT in v %)

Prihodki	Kompas, d. d.								Panoga	
	1999	%	2000	%	2001	%	I00/99	I01/00	2001	I01/00
Pos. prihodki	2.830.010	93,0	10.786.183	91,1	10.814.981	97,2	381,1	100,3	54.504.837	110,9
Prih. iz finan.	196.012	6,4	644.122	5,4	195.586	1,8	328,6	30,4	2.404.930	79,3
Izred. prihodki	17.195	0,6	402.226	3,5	111.842	1,0	2.329,2	27,8	1.280.580	83,6
Skupaj	3.043.217	100	11.832.531	100	11.122.409	100	388,8	93,9	58.190.347	108,4

Vir: Izkazi uspeha podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001 ter Podatki in kazalniki gospodarskih družb RS za leto 2001 po standardni klasifikaciji dejavnosti.

Kratka primerjava s panogo pokaže, da je podjetje poslovalo s trendom, ki velja za poslovanje v panogi. V panogi se kaže zmanjšanje prihodkov iz financiranja in izrednih prihodkov, ravno tako je v zadnjem obravnavanem obdobju podjetja. Vendar je zmanjšanje vrednosti omenjenih postavk za podjetje neprimerno večje, kot se kaže v panogi.

4.1.2. Odhodki

Odhodki so nasprotje prihodkom in skupno z njimi oblikujejo poslovni izid v določenem računskem obdobju. Nanašajo se na prodane količine, s katerimi so pridobljeni prihodki, zajemajo pa tudi nekatere druge postavke zunaj stroškov in nabavnih vrednosti, ki prav tako zmanjšujejo poslovni izid. Poenostavljeno bi jih lahko obravnavali kot žrtvovane vrednosti za doseganje prihodkov kot pridobljenih vrednosti (Turk, Melavc, 1994, str. 61).

Ravno tako kot prihodke tudi stroške razvrstimo v tri glavne skupine:

- odhodki poslovanja,
- odhodki financiranja in
- izredni odhodki.

Odhodki poslovanja vključujejo stroške materiala, stroške storitev, amortizacijo, nabavno vrednost prodanega blaga in materiala ter stroške dela, uprave in prodaje. **Odhodki financiranja** vključujejo stroške obresti najetih kreditov, dane kasaskonte, stroške odpisov oziroma popravkov vrednosti dolgoročnih in kratkoročnih naložb, negativne tečajne razlike, pokritje revalorizacijskega primanjkljaja ter druge odhodke financiranja. Za pojav **izrednih odhodkov** je po sporazumni praktični opredelitvi bistveno dvoje: da se nanašajo na nekaj, kar bremeni poslovni izid posameznega leta, zaradi popravkov nečesa, kar se je pojavilo že v prejšnjem letu ali kar je v danem letu neobičajno (Turk, Melavc, 1994, str. 69).

Tabela 16: Obseg in struktura odhodkov podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001 ter primerjava s panogo (v 000 SIT in v %)

Odhodki	Kompas, d. d.								Panoga	
	1999	%	2000	%	2001	%	I00/99	I01/00	2001	I01/00
Posl. odhodki	2.891.348	87,1	10.649.893	93,4	10.577.492	95,2	368,3	99,3	54.054.708	113,2
Odh. iz finan.	398.459	3,0	687.510	6,0	341.782	3,0	172,5	49,7	1.454.572	57,0
Izred. odhodki	27.871	9,9	60.718	0,6	144.286	1,4	217,8	237,6	720.345	103,3
Skupaj	3.317.678	100	11.398.121	100	11.063.560	100	343,5	97,0	56.229.625	110,3

Vir: Izkazi uspeha podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001 ter Podatki in kazalniki gospodarskih družb RS za leto 2001 po standardni klasifikaciji dejavnosti.

Iz tabele 16 je razvidno, da je največji delež vseh odhodkov v obravnavanem triletnem obdobju pripadel poslovnim odhodkom, katerih strukturni delež je bil najvišji leta 2001. Vrednostno so bili poslovni odhodki največji v letu 2000, ko so bili za 268,3 % večji kot v predhodnem letu. Njihova vrednost pa se je v letu 2001 glede na leto 2000 zmanjšala, vendar za manj kot odstotek. Odhodki od financiranja so bili tako strukturno kot tudi vrednostno najvišji v letu 2000. Izrednim odhodkom se je strukturni delež iz leta v leto zmanjševal, vendar se je njihova vrednost iz leta v leto povečevala, tako da je njihova vrednost v letu 2001 dosegla 144.286 milijonov SIT, kar je za 137,6 % več kot v letu 2000. Primerjava s panogo kaže, da se je vrednost poslovnih odhodkov v obravnavanem obdobju povečala, kar pa ne velja za podjetje Kompas, d.d.

4.1.3. Dobiček in njegova delitev

Pri členitvi analize dobička sem izhajala iz istih kriterijev kot pri analizi prihodkov in odhodkov. Tako sem predstavila dobiček iz poslovanja, dobiček iz financiranja, izreden dobiček in celoten dobiček. Če slednjega zmanjšamo še za davke in prispevke, ki jih podjetje plača, kadar posluje pozitivno, dobimo čisti dobiček.

Analiza dobička v tabeli 17 kaže, da je podjetje v letu 1999 poslovalo z izgubo. Tako je imelo v omenjenem letu 274.690 milijonov SIT izgube. Strukturno so izgubo prinesle vse obravnavane kategorije, tako dobiček iz poslovanja kot dobiček iz financiranja in tudi izredni dobiček. Poslovanje podjetja se je v naslednjem letu izboljšalo, vendar je močno viden vpliv izgube iz predhodnega leta. Edina postavka, ki je ostala negativna v letu 2000, je postavka dobička iz financiranja. Drugi dve postavki sta pozitivni, tako je podjetju največji dobiček prinesla postavka izredni dobiček. Njen strukturni delež v celotnem dobičku je znašal 78,6 %. Ostalih 21,4 % pa pripada postavki dobiček iz poslovanja. V letu 2000 je bil tudi največji čisti dobiček, saj je bil dobiček v letu 2001 za 86,9 % nižji kot v predhodnem letu. V letu 2001 se je podjetju poslovanje zopet poslabšalo, saj je imelo že dve končni negativni postavki. Poleg postavke dobička iz financiranja, ki je bila negativna že v letu 2000, je postala negativna tudi postavka izrednega dobička. Tako je imelo podjetje zelo nizek čisti dobiček.

Tabela 17: Izračun dobička podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001 ter primerjava s panogo (v 000 SIT)

Postavka	Kompas, d. d.								Panoga	
	1999	%	2000	%	2001	%	I00/99	I01/00	2001	I01/00
Posl. prihodki	2.830.010	93,0	10.786.183	91,1	10.814.981	97,2	381,1	100,3	54.504.837	110,9
Prih. iz finan.	196.012	6,4	644.122	5,4	195.586	1,8	328,6	30,4	2.404.930	79,3
Izred. prihodki	17.195	0,6	402.226	3,5	111.842	1,0	2.329,2	27,8	1.280.580	83,6
Celotni prihodki	3.043.217	100	11.832.531	100	11.122.409	100	388,8	93,9	58.190.347	108,4
Posl. odhodki	2.891.348	87,1	10.649.893	93,4	10.577.492	95,2	368,3	99,3	54.054.708	113,2
Odh. iz finan.	398.459	3,0	687.510	6,0	341.782	3,0	172,5	49,7	1.454.572	57,0
Izred. odhodki	27.871	9,9	60.718	0,6	144.286	1,4	217,8	237,6	720.345	103,3
Celotni odhodki	3.317.678	100	11.398.121	100	11.063.560	100	343,5	97,0	56.229.625	110,3
Dob. iz posl.	(61.338)	22,3	136.290	21,4	237.489	-	-	174,2	450.129	60,0
Dob. iz finan.	(202.447)	73,7	(43.388)	-	(146.196)	-	-	336,9	950.358	
Izred. dobiček	(10.676)	4,0	341.508	78,6	(32.444)	-	-	-	560.235	
Celotni dobiček	(274.690)	100	434.410	100	58.849	100	-	13,5	2.398.646	74,0
Davek iz dob.	0	-	0	-	1.705	3,0	-	-	451.165	73,1
Čisti dobiček	0	-	434.410	100	57.144	97,0	-	13,1	1.947.681	74,2

Vir: Izkazi uspeha podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001 ter Podatki in kazalniki gospodarskih družb RS za leto 2001 po standardni klasifikaciji dejavnosti.

Ker je podjetje v letu 1999 poslovalo z izgubo tudi v letu 2000 ni izplačevalo dobička. Sicer je podjetje v letu 2000 poslovalo pozitivno, a davka od dobička niso plačali. Prvič so ga plačali v letu 2001, in to 1.705.000 SIT. Vseeno pa tudi v tem letu niso izplačevali dobička. V nasprotju s poslovanjem podjetja je panoga težila k rasti tako celotnih prihodkov kot tudi celotnih odhodkov. Celotni dobiček v panogi v obravnavanem obdobju se je zmanjšal, vendar ni primerjave z zmanjšanjem dobička v podjetju Kompas, d. d.

4.2. Analiza poslovne uspešnosti

Mera uspešnosti poslovanja v podjetju ne more biti že sam poslovni uspeh. Le tega je treba nujno izmeriti v skladu z načelom racionalnosti z vlaganji (žrtvami), ki so bila potrebna za doseg tega uspeha. Z vidika lastnikov podjetja so ta vlaganja njihov vloženi (angažiran) njihov kapital. Tako pridemo do donosnosti kapitala kot temeljnega kazalca poslovne uspešnosti podjetja (Pučko, 1998, str. 95). Poleg donosnosti kapitala oziroma dobičkonosnosti sem analizirala tudi produktivnost dela in ekonomičnost

4.2.1. Dobičkonosnost

V okviru dobičkonosnosti poslovanja sem analizirala dva osnovna kazalca: dobičkonosnost kapitala in dobičkonosnost sredstev. V tabeli 18 sem izračunala dobičkonosnost kapitala kot razmerje med čistim dobičkom in povprečno vrednostjo kapitala ter dobičkonosnost sredstev kot razmerje med celotnim dobičkom in povprečno vrednostjo sredstev.

Tabela 18: Izračun dobičkonosnosti kapitala in sredstev v podjetju Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001 ter primerjava s panogo (v 000 SIT in v %)

Postavka	Kompas, d. d.					Panoga	
	1999	2000	2001	I00/99	I01/00	2001	I01/00
1. Čisti dobiček	-	434.410	57.144	-	13,1	1.947.681	74,2
2. Celotni dobiček	(274.690)	434.410	58.849	-	13,5	2.398.646	74,0
3. Vrednost kapitala	126.533	572.207	657.899	452,2	114,9	23.148.237	104,4
4. Vrednost sredstev	2.182.272	3.999.901	4.241.512	183,2	106,0	45.959.848	104,0
5. Dobičkonosnost kapitala (1/3)	-	7,5	8,0	-	10,6	8,0	66,6
6. Dobičkonosnost sredstev (2/4)	-	10,0	2,0	-	20,0	5,0	33,5

Vir: Izkazi uspeha podjetja na dan 31.12. v letih 1999, 2000 in 2001, Bilance uspeha podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001 ter Podatki in kazalniki gospodarskih družb RS za leto 2001 po standardni klasifikaciji dejavnosti.

Iz tabele 18 je razvidno, da v letu 1999 ni mogoče izračunati dobičkonosnosti kapitala niti sredstev, saj dobička ni bilo, ker je podjetje poslovalo z izgubo. Tako lahko izračunamo dobičkonosnost šele za leto 2000, ko je koeficient dobičkonosnosti kapitala znašal 0,75. V letu 2001 je bila vrednost koeficienta 0,08. To pomeni, da se je dobičkonosnost kapitala v letu 2001 v primerjavi z letom 2000

zmanjšala za 89,4 %. Kar je tudi razumljivo, saj je podjetje poslovalo veliko slabše kot leto prej. Prav tako za leto 1999 ni možno izračunati koeficienta dobičkonosnosti sredstev, iz enakega razloga, torej zaradi negativnega poslovanja podjetja. V letu 2000 je bil koeficient dobičkonosnosti sredstev nizek, saj je znašal le 0,1. V letu 2001 pa se je njegova vrednost glede na leto 2000 še zmanjšala, in to za 80 %.

Podjetje je imelo zelo nizko stopnjo dobičkonosnosti tako kapitala kot tudi sredstev, je pa res, da se je v letu 1999 podjetje prestrukturiralo in da je tudi to vplivalo na njegovo slabše poslovanje. Kot je že omenjeno, se je v panogi vrednost čistega dobička in celotnega dobička v zadnjem obravnavanem obdobju zmanjšala. Povečala pa se je vrednost kapitala in sredstev. Enako velja tudi za poslovanje podjetja.

4.2.2. Ekonomičnost

V osnovi je ekonomičnost opredeljena kot razmerje med ustvarjenimi poslovnimi učinki in porabo vseh prvin poslovnega procesa. Ker pa je takšna opredelitev za potrebe praktičnega merjenja neustrezna, jo določimo kot razmerje med ustvarjeno količino poslovnih učinkov in zanjo potrebnimi stroški (Tekavčič, 1995, str. 69).

Tabela 19: Izračun kazalcev ekonomičnosti v podjetju Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001 ter primerjava s panogo (v 000 SIT)

Postavka	Kompas, d. d.					Panoga	
	1999	2000	2001	I00/99	I01/00	2001	I01/00
1. Poslovni prihodki	2.830.010	10.786.183	10.814.981	381,1	100,3	54.504.837	110,9
2. Celotni prihodki	3.043.217	11.832.531	11.122.409	388,8	93,9	58.190.347	108,4
3. Poslovni odhodki	2.891.348	10.649.893	10.577.492	368,3	99,3	54.054.708	113,2
4. Celotni odhodki	3.317.678	11.398.121	11.063.560	343,5	97,0	56.229.625	110,3
5. Ekonomičnost 1 (2/4)	0,91	1,03	1,00	113,1	97,0	103,4	102,9
6. Ekonomičnost 2 (1/3)	0,97	1,01	1,02	104,1	100,9	100,8	98,0

Vir: Izkazi uspeha podjetja Kompas, d. d. v letih 1999, 2000 in 2001 ter Podatki in kazalniki gospodarskih družb RS za leto 2001 po standardni klasifikaciji dejavnosti.

V tabeli 19 sem analizirala ekonomičnost iz dveh razmerij. Ekonomičnost, izračunana kot razmerje med celotnimi prihodki in celotnimi odhodki, je v podjetju

v letu 1999 nižja od 1, kar pomeni, da podjetje ni poslovalo najbolj ekonomično. Vendar se je v letu 2000 stanje izboljšalo in se je ekonomičnost poslovanja povečala za 13,1 %.

Slabše poslovanje podjetja se je spet pokazalo v letu 2001, ko se je ekonomičnost, izračunana kot razmerje med celotnimi prihodki in odhodki, znižala za 3 %. V panogi se je v obravnavanem obdobju povečala ekonomičnost, ki jo opredeljuje razmerje med celotnimi prihodki in celotnimi odhodki.

Ekonomičnost, izračunana na podlagi razmerja med prihodki in odhodki od poslovanja, pa je v vseh treh letih naraščala. Tako je bila vrednost nižja od 1 le v letu 1999, medtem ko je bila v letih 2000 in 2001 nad koeficientom 1, kar pomeni ekonomično poslovanje podjetja. Tudi ekonomičnost, računana na podlagi razmerja med prihodki in odhodki, se je v panogi povečala.

4.2.3. Produktivnost dela

Produktivnost dela je v ekonomski teoriji opredeljena kot razmerje med količino ustvarjene proizvodnje in porabljenim potroškom dela. Potrošek dela v praksi nadomestimo s porabljenim delovnim časom, zato bi s tega vidika lahko govorili o produktivnosti delovnega časa. Delovni čas običajno merimo v dveh enotah: z opravljenimi urami in s številom zaposlenih. Količino ustvarjene proizvodnje lahko merimo z naturalnimi, pogojno naturalnimi ali vrednostnimi kazalci. Vendar je konceptualno pravilno meriti proizvodnjo za uporabo neto kazalcev, kot je neto dodana vrednost, ki ne vsebuje vmesne porabe in obrabe osnovnih sredstev (Bregar, 2001, str. 156).

Ker je podjetje Kompas, d. d., storitveno podjetje, je podatke o dodani vrednosti težko statistično opredeliti. Zato sem se odločila, da pri produktivnosti dela upoštevam dve postavki. Prvo produktivnost dela računam kot razmerje med številom izvedenih turističnih programov v obravnavanem letu in povprečnim številom zaposlenih v istem obdobju.

$$\text{Produktivnost 1} = \frac{\text{število izvedenih turističnih programov}}{\text{povprečno število zaposlenih}}$$

Iz analize števila izvedenih turističnih programov, ki je prikazana v tabeli 20, je razvidno, da je podjetje izvedlo največ programov v letu 2000, in to kar 15.881, kar je za 89,8 % več kot v predhodnem letu. Izvedenih programov v letu 2001 je bilo za 12,2 % manj kot v letu 2000. Če upoštevamo produktivnost v razmerju s številom zaposlenih, je bila tudi produktivnost največja v letu 2000, ko je bila v primerjavi z letom 1999 večja za 82,3 %. V letu 2001 se je tudi ta produktivnost zmanjšala, vendar le za 7 % glede na predhodno leto.

Tabela 20: Analiza števila izvedenih turističnih programov podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001

Postavka	1999	2000	2001	100/99	101/00
Povprečno število zaposlenih	170	177	167	104,1	94,3
Število izvedenih turističnih programov	8.365	15.881	13.944	189,8	87,8
Produktivnost 1	49,2	89,7	83,4	182,3	93,0

Vir: Prodajne analize podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001.

Druga produktivnost dela, ki jo računam za podjetje Kompas, d. d., je razmerje med prihodki od poslovanja in povprečnim številom zaposlenih, torej povprečen prihodek na zaposlenega v obravnavanem triletnem obdobju. Analiza je prikazana v tabeli 21.

$$\text{Produktivnost 2} = \frac{\text{prihodki od poslovanja}}{\text{povprečno število zaposlenih}}$$

Tabela 21: Analiza izračuna prihodkov na zaposlenega v podjetju Komaps, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001

Postavka	1999	2000	2001	100/99	101/00
Prihodki iz poslovanja (v 000 SIT)	2.830.010	10.786.183	10.814.981	381,1	100,3
Povprečno število zaposlenih	170	177	167	104,1	94,3
Produktivnost 2 (v 000 SIT)	16.647	60.939	64.760	366,0	106,2

Vir: Prodajne analize podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001.

Iz tabele 21 je razvidno, da so bili prihodki od poslovanja največji v letu 2001, zaposlenih pa je bilo največ v letu 2000. Tako tabela prikazuje, da je bil prihodek na zaposlenega v letu 2000 glede na predhodno leto večji za 266 %. Prav tako se je povečal prihodek na zaposlenega v letu 2001 glede na leto 2000, in to za 6,2 %, ob dejstvu, da se je število zaposlenih leta 2001 glede na predhodno leto zmanjšalo za 10 oseb oziroma 5,7 %. Podjetje je v letih 2000 in 2001 poslovalo dobro, vendar so posledice negativnega poslovanja iz predhodnih let še zelo občutne.

SKLEP

V diplomskem delu sem analizirala poslovanje podjetja Kompas, d. d., v letih 1999, 2000 in 2001. Osnovne dejavnosti podjetja so organiziranje turističnih potovanj, prodaja letalskih kart in posredovanje agencijskih poslov.

Za turistično panogo v Sloveniji velja, da je doživela veliko krizno obdobje takoj po osamosvojitvi države. Vendar turizma v Sloveniji to ni pokopalo, nasprotno. Na gospodarski ravni so na turizem kot panogo začeli gledati kot na eno izmed najbolj perspektivnih panog. Razlogi za to so preprosti. Slovenija ima velike potenciale glede na naravne danosti, ima razvito infrastrukturo, ki turistične dejavnosti pokriva, in tudi dobro razvite kadre.

Podjetje Kompas, d. d., je vodilno turistično podjetje v Sloveniji, ki pa je v zadnjem času doživelo veliko reorganizacij. Zaradi tega je podjetje nekoliko slabše poslovalo, obenem pa se je z osamosvojitvijo Slovenije konkurenca v panogi izredno povečala.

Analiza strukture stalnih sredstev je pokazala, da so v podjetju naraščala v celotnem triletnem obravnavanem obdobju. Največji strukturni delež pa pripada dolgoročnim finančnim naložbam. Malce drugačna slika se kaže pri strukturi gibljivih sredstev, ki je bila vrednostno največja v letu 2000. Največji strukturni delež pa je v vseh treh obravnavanih letih pripadel kratkoročnim terjatvam iz poslovanja.

Analiza zaposlenih je pokazala, da v podjetju kljub večkratni reorganizaciji ni bilo fluktuacije zaposlenih, kar bi lahko vplivalo na negativne učinke pri poslovanju. Največ zaposlenih je imelo podjetje v letu 2000, in sicer 4 zaposlene več kot v predhodnem letu in 9 zaposlenih več kot v letu 2001. Največji strukturni delež zaposlenih glede na starost je v vseh treh obravnavanih letih pripadel razredu nad 30 do 40 let. Prav tako se izobrazbena struktura v obravnavanem obdobju ni bistveno spreminjala. Izračunana izkoriščenost delovnega časa je bila najboljša v letu 2001, kar gre pripisati stalni reorganizaciji v podjetju.

Analiza razvoja in prodaje je prikazala, da je podjetje v vseh treh letih povečevalo lastno produkcijo ponujenih turističnih potovanj. V letu 2001 se je zmanjšalo le

število organizacije kongresov. Tudi število incoming poslov se je v obravnavanem obdobju povečalo. Prav tako je iz leta v leto rasla prodaja letalskih kart, tako doma kot v tujini. Največje razlike je opaziti med letoma 2000 in 1999, kar lahko pripišemo preobrazbi podjetja. Če primerjamo leti 2001 in 2000, je porast vseh analiziranih spremenljivk pozitiven, vendar so te razlike minimalne. To pomeni, da je podjetje vsaj obdržalo svojo kvantiteto pri prodaji vseh omenjenih programov in kart.

Analiza financiranja je pokazala, da je prišlo v vsakem naslednjem obravnavanem letu do povečanja obveznosti do virov sredstev. Največji preskok se je zgodil v letu 2000, ko je bila skupna vrednost obveznosti do virov sredstev za 183,2 % večja kot leta 1999. V letu 2001 se je vrednost obveznosti do virov sredstev povečala le za 6 %. Največji strukturni delež v obveznostih do virov sredstev je v vseh treh obravnavanih letih pripadal postavki kratkoročnih obveznosti iz financiranja.

Stopnja kapitalizacije nam pove, da je v podjetju Kompas, d. d., delež tujega kapitala presegel delež lastniškega kapitala. Tudi stopnja zadolženosti kaže, da se podjetje financira predvsem iz tujih virov. Glede na te kazalce finančne stabilnosti podjetje ekstremno finančno nestabilno. Najbolj se je približalo optimalni finančni stabilnosti v letu 2000, vendar so tudi takrat kazalniki finančne stabilnosti veliko nižji, kot jih upoštevama, kadar je podjetje finančno stabilno.

Analiza poslovnega uspeha je prikazala, da je podjetje v letu 1999 poslovalo z izgubo. V letu 2000 je imelo največji dobiček v obravnavanem obdobju, vendar je bilo že v prihodnjem letu poslovanje spet slabše. Tako se je dobiček v letu 2001 glede na predhodno leto ekstremno zmanjšal za 86,5 %.

Dobičkonosnost in ekonomičnost podjetja sta potrdili slabo poslovanje podjetja v letu 1999 in sta se izboljšali v naslednjih dveh obravnavanih letih. Tudi izračun produktivnosti dela je pokazal, da je bila vsako obravnavano leto večja, kar je pozitivno vplivalo na poslovanje podjetja.

Analizo poslovanja podjetja Kompas, d. d., končujem s sklepom, da sem jo izdelovala v okviru omejitev, ki sem si jih načrtala že v uvodu. Zavedam se, da bi se dalo to analizo z vključitvijo dodatnih podanaliz še izboljšati in s tem dobiti jasnejši in zaneslivejši vpogled v poslovanje podjetja Kompas, d. d.

LITERATURA

1. Bregar Lea, Ograjenšek Irena, Bavdaž Mojca: Ekonomska statistika 2000. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2001. 291 str.
2. Florjančič Jože, Babič Alenka, Bernik Igor: Management v turizmu 2. Kranj: Moderna organizacija, 1998. 357 str.
3. Hočevar Marko, Igličar Sandi, Zaman Maja: Osnove računovodstva. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2000. 469 str.
4. Lipovec Filip: Analiza in planiranje poslovanja. Ljubljana: Gospodarski vestnik, 1983. 402 str.
5. Ložar Boštjan: Sodelovanje neljuba beseda. Sobotna priloga časnika Delo, Ljubljana, 13. 04. 2002, str. 12.
6. Mihalič Tanja: Ekološko označevanje v turizmu. Slovenska turistična revija, Lipov list 1993, str. 234–236.
7. Mramor Dušan: Uvod v poslovne finance. Ljubljana: Gospodarski vestnik, 1993. 381 str.
8. Potočnik Vekoslav: Komercialno poslovanje z osnovami trženja. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1996. 361 str.
9. Pučko Danijel, Rozman Rudi: Ekonomika in organizacija podjetja. Knjiga 1. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1992. 344 str.
10. Pučko Danijel: Analiza in načrtovanje poslovanja. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1998. 196 str.
11. Pučko Danijel: Analiza in načrtovanje poslovanja. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1997. 196 str.

12. Rozman Rudi: Opredelitev analize kot metode spoznavanja. Zbornik referatov za strokovno posvetovanje o sodobnih vidikih analize poslovanja in organizacije. Portorož: Zveza ekonomistov Slovenije, 1995, str. 39–50.
13. Slovenski računovodski standardi. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije 2002. 326 str.
14. Tekavčič Metka: Nekateri vidiki uspešnosti poslovanja. Zbornik referatov strokovnega posvetovanja o o sodobnih vidikih analize poslovanja in organizacije. Portorož: Zveza ekonomistov Slovenije, 1995, str. 66–75.
15. Turk Ivan, Melavc Dane: Uvod v računovodstvo. Kranj: Moderna organizacija, 1994. 492 str.
16. Žnidaršič-Kranjc Alenka: Ekonomika podjetja. Postojna: DEJ, 1995. 272 str.

VIRI

1. Bilanca stanja podjetja Kompas Turizem, d. d., na dan 31. 12. za leto 1999.
2. Bilanca stanja podjetja Kompas, d. d., na dan 31. 12. za leto 2000.
3. Bilanca stanja podjetja Kompas, d. d., na dan 31. 12. za leto 2001.
4. Izkaz uspeha podjetja Kompas Turizem, d. d., za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 1999.
5. Izkaz uspeha podjetja Kompas, d. d., za obdobje od 1. 1. do 31. 12. za leti 2000 in 2001.
6. Interna gradiva podjetja Kompas, d. d.
7. Kadrovske evidence podjetja Kompas Turizem, d. d., za leto 1999.
8. Kadrovske evidence podjetja Kompas, d. d., za leti 2000 in 2001.

9. Prodajna poročila podjetja Kompas Turizem, d. d., za leto 1999.
10. Prodajna poročila za podjetje Kompas, d. d., za leti 2000 in 2001.
11. Podatki o indeksih rasti cen življenskih potrebščin.
<http://www.sigov.si/zrs/podatki/krat/cp.html>, 2. 3. 2003
12. Podatki in kazalniki gospodarskih družb RS za leto 2001 po standardni klasifikaciji dejavnosti.

PRILOGE

PRILOGA A – Bilanca stanja podjetja Kompas, d. d., na dan 31. 12. 2001

PRILOGA B – Bilanca stanja podjetja Kompas, d. d., na dan 31. 12. 2000

PRILOGA C – Bilanca stanja podjetja Kompas Turizem, d. d., na dan 1999

PRILOGA Č – Izkaz uspeha podjetja Kompas, d. d., za leto 2001

PRILOGA D – Izkaz uspeha podjetja Kompas, d. d., za leto 2000

PRILOGA E – Izkaz uspeha podjetja Kompas Turizem, d. d., za leto 1999

PRILOGA F – Bilanca stanja za panogo na dan 31. 12. 2001

PRILOGA G – Izkaz uspeha panoge za leto 2001

PRILOGA A: Bilanca stanja za podjetje Kompas, d. d., na dan 31. 12. 2001

Postavke iz bilance stanja na dan 31. 12. 2001	Znesek v 1.000 SIT
I. SREDSTVA (A + B)	4.241.512
A. STALNA SREDSTVA (1 do 4)	2.422.358
1. Neopredmetena dolgoročna sredstva	345.207
2. Opredmetena osnovna sredstva	748.070
2.1. Nepremičnine	568.427
2.2. Oprema in druga opredmetena osnovna sredstva	179.643
3. Dolgoročne finančne naložbe	1.328.946
4. Popravek kapitala	135
B. GIBLJIVA SREDSTVA (1 do 6)	1.819.154
1. Zaloge	0
2. Dolgoročne terjatve iz poslovanja	224.579
3. Kratkoročne terjatve iz poslovanja	1.487.260
4. Kratkoročne finančne naložbe	995
5. Denarna sredstva	13.454
6. Aktivne časovne razmejitev	92.866
II. OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV (A do D)	4.241.512
A. KAPITAL (1 do 6)	657.899
1. Osnovni kapital	173.329
2. Vplačani presežek kapitala	0
3. Rezerve	66.783
4. Čisti dobiček (prenešen iz prejšnjih let)	539.873
5. Revalorizacijski popravek kapitala	192.916
6. Čista izguba (pren. iz prejšnjih)	-315.002
B. DOLGOROČNE REZERVACIJE	0
C. DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	852.423
Č. KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	2.729.010
1. Kratkoročne obveznosti iz poslovanja	1.244.701
2. Kratkoročne obveznosti iz financiranja	1.484.309
D. PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	2.180

PRILOGA B: Bilanca stanja podjetja Kompas, d. d., na dan 31. 12. 2000

Postavke iz bilance stanja na dan 31. 12. 2000	Znesek v 1.000 SIT
I. SREDSTVA (A + B)	3.999.901
A. STALNA SREDSTVA (1 do 4)	1.450.617
1. Neopredmetena dolgoročna sredstva	408.718
2. Opredmetena osnovna sredstva	687.074
2.1. Nepremičnine	498.068
2.2. Oprema in druga opredmetena osnovna sredstva	189.006
3. Dolgoročne finančne naložbe	350.589
4. Popravek kapitala	4.236
B. GIBLJIVA SREDSTVA (1 do 6)	2.549.284
1. Zaloge	16
2. Dolgoročne terjatve iz poslovanja	41.230
3. Kratkoročne terjatve iz poslovanja	2.184.499
4. Kratkoročne finančne naložbe	70.707
5. Denarna sredstva	99.277
6. Aktivne časovne razmejitev	153.555
II. OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV (A do D)	3.999.901
A. KAPITAL (1 do 6)	572.207
1. Osnovni kapital	173.329
2. Vplačani presežek kapitala	0
3. Rezerve	66.783
4. Čisti dobiček (prenešen iz prejšnjih let)	482.730
5. Revalorizacijski popravek kapitala	164.367
6. Čista izguba (pren. iz prejšnjih)	-315.002
B. DOLGOROČNE REZERVACIJE	0
C. DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	219.106
Č. KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	3.207.124
1. Kratkoročne obveznosti iz poslovanja	1.572.234
2. Kratkoročne obveznosti iz financiranja	1.634.890
D. PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	1.464

Postavke iz bilance stanja na dan 31. 12. 1999	Znesek v 1.000 SIT
I. SREDSTVA (A + B)	2.182.272
A. STALNA SREDSTVA (1 do 4)	1.193.953
1. Neopredmetena dolgoročna sredstva	17.689
2. Opredmetena osnovna sredstva	504.510
2.1. Nepremičnine	159.573
2.2. Oprema in druga opredmetena osnovna sredstva	344.937
3. Dolgoročne finančne naložbe	667.830
4. Popravek kapitala	3.924
B. GIBLJIVA SREDSTVA (1 do 6)	988.319
1. Zaloge	0
2. Dolgoročne terjatve iz poslovanja	64.904
3. Kratkoročne terjatve iz poslovanja	639.017
4. Kratkoročne finančne naložbe	278.859
5. Denarna sredstva	5.539
6. Aktivne časovne razmejitev	0
II. OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV (A do D)	2.182.272
A. KAPITAL (1 do 6)	126.533
1. Osnovni kapital	173.329
2. Vplačani presežek kapitala	0
3. Rezerve	66.783
4. Čisti dobiček (prenešen iz prejšnjih let)	7.776
5. Revalorizacijski popravek kapitala	153.106
6. Čista izguba (pren. iz prejšnjih)	-274.461
B. DOLGOROČNE REZERVACIJE	0
C. DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	177.778
Č. KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	1.873.110
1. Kratkoročne obveznosti iz poslovanja	523.572
2. Kratkoročne obveznosti iz financiranja	1.349.538
D. PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	4.851

PRILOGA Č : Izkaz uspeha podjetja Kompas, d. d., za leto 2001

Postavke iz izkaza uspeha za leto 2001	Znesek v 1.000 SIT
1. Prihodki iz poslovanja	10.814.981
1.1. Čisti prihodki iz prodaje na domačem trgu	5.621.166
1.2. Čisti prihodki iz prodaje na tujem trgu	5.130.441
1.3. Drugi prihodki	63.374
2. Odhodki poslovanja	10.577.492
2.1. Stroški blaga, materiala in storitev	9.609.486
2.2. Stroški dela	738.031
2.3. Amortizacija	176.581
2.4. Odhodki iz naslova oblikovanja dolgoročnih rezervacij	0
2.5. Drugi odhodki iz poslovanja	53.394
I. DOBIČEK IZ POSLOVANJA BREZ AMORTIZACIJE	414.070
II. DOBIČEK IZ POSLOVANJA	237.489
III. IZGUBA IZ POSLOVANJA	-
3. Prihodki od financiranja	195.586
4. Odhodki financiranja	341.782
4.1. Odpisi dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložb	0
4.2. Stroški obresti in drugi odhodki financiranja	341.782
IV. DOBIČEK IZ REDNEGA DELOVANJA	91.293
V. IZGUBA IZ REDNEGA DELOVANJA	-
5. Izredni prihodki	111.842
6. Izredni odhodki	144.286
SKUPNI PRIHODKI	11.122.409
SKUPNI ODHODKI	11.063.560
VI. CELOTNI DOBIČEK	58.849
VII. CELOTNA IZGUBA	-
7. Davek iz dobička	1.705
VIII. ČISTI DOBIČEK POSLOVNEGA LETA	57.144
Število gospodarskih družb s čistim dobičkom*	194
IX. ČISTA IZGUBA POSLOVNEGA LETA	-

Postavke iz izkaza uspeha za leto 2000	Znesek v 1.000 SIT
1. Prihodki iz poslovanja	116.009
1.1. Čisti prihodki iz prodaje na domačem trgu	2.548
1.2. Čisti prihodki iz prodaje na tujem trgu	118.557
1.3. Drugi prihodki	
2. Odhodki poslovanja	139.249
2.1. Stroški blaga, materiala in storitev	121.892
2.2. Stroški dela	111
2.3. Amortizacija	10.443
2.4. Odhodki iz naslova oblikovanja dolgoročnih rezervacij	5.914
2.5. Drugi odhodki iz poslovanja	889
I. DOBIČEK IZ POSLOVANJA BREZ AMORTIZACIJE	
II. DOBIČEK IZ POSLOVANJA	-20.692
III. IZGUBA IZ POSLOVANJA	
3. Prihodki od financiranja	33.749
4. Odhodki financiranja	
4.1. Odpisi dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložb	
4.2. Stroški obresti in drugi odhodki financiranja	
IV. DOBIČEK IZ REDNEGA DELOVANJA	31.196
V. IZGUBA IZ REDNEGA DELOVANJA	
5. Izredni prihodki	
6. Izredni odhodki	
SKUPNI PRIHODKI	18.745
SKUPNI ODHODKI	15.244
VI. CELOTNI DOBIČEK	
VII. CELOTNA IZGUBA	-26.746
7. Davek iz dobička	
VIII. ČISTI DOBIČEK POSLOVNEGA LETA	
Število gospodarskih družb s čistim dobičkom*	
IX. ČISTA IZGUBA POSLOVNEGA LETA	-26.746

PRILOGA E: Izkaz uspeha podjetja Kompas , d. d. za leto 1999

Postavke iz izkaza uspeha za leto 1999	Znesek v 1.000 SIT
1. Prihodki iz poslovanja	6.160.733
1.1. Čisti prihodki iz prodaje na domačem trgu	29.038
1.2. Čisti prihodki iz prodaje na tujem trgu	6.189.771
1.3. Drugi prihodki	
2. Odhodki poslovanja	6.332.595
2.1. Stroški blaga, materiala in storitev	5.893.091
2.2. Stroški dela	358.352
2.3. Amortizacija	39.391
2.4. Odhodki iz naslova oblikovanja dolgoročnih rezervacij	26.868
2.5. Drugi odhodki iz poslovanja	14.893
I. DOBIČEK IZ POSLOVANJA BREZ AMORTIZACIJE	
II. DOBIČEK IZ POSLOVANJA	-142.824
III. IZGUBA IZ POSLOVANJA	
3. Prihodki od financiranja	100.007
4. Odhodki financiranja	
4.1. Odpisi dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložb	
4.2. Stroški obresti in drugi odhodki financiranja	
IV. DOBIČEK IZ REDNEGA DELOVANJA	77.216
V. IZGUBA IZ REDNEGA DELOVANJA	
5. Izredni prihodki	45.599
6. Izredni odhodki	
SKUPNI PRIHODKI	16.152
SKUPNI ODHODKI	10.082
VI. CELOTNI DOBIČEK	
VII. CELOTNA IZGUBA	-217.284
7. Davek iz dobička	
VIII. ČISTI DOBIČEK POSLOVNEGA LETA	
Število gospodarskih družb s čistim dobičkom*	
IX. ČISTA IZGUBA POSLOVNEGA LETA	-217.284